

3. Přednáška - Jaké je poselství Bible?

Úvod Co je Bible?

Bible je poselství Boha člověku. Je to závažné poselství, které Božský Stvořitel adresuje svému jedinečnému stvoření – člověku. Je to manuál Boha určený člověku pro porozumění toho, jak získat vztah s Bohem zde na zemi a věčný život s Bohem v jeho nebeském příbytku, ale i pro šťastný život člověk zde na zemi. To má svou logiku. Jelikož Bůh stvořil člověka, musí nejlépe vědět, jaké má potřeby a jak je uspokojovat, aby byl člověk šťastný. K tomu, aby člověk dokázal pochopit, jaké je poselství Bible a jak zapadá do kontextu světa, ve kterém žije, musí vědět, o čem vlastně Bible je. Co je napsáno ve Starém zákoně (dále jen "SZ") a Novém zákoně (dále jen "NZ"). Jak to spolu souvisí. Bible zachycuje historické období od vzniku světa až cca do konce 1. století po Kristu, tedy velice dlouhou dobu a je plná informací a událostí, které mají nějaký význam pro dějiny spásy člověka Bohem. Současně události zaznamenané ve SZ jsou předobrazem události zaznamenaných v NZ.

I. Stvoření světa a člověka

Bible začíná knihou Genesis a hned v její prvních 3 kapitolách zodpovídá základní otázky člověka: Jak vznikl vesmír? Kdo jsem? Jak jsem se sem dostal? Proč je na zemi zlo, bolest a utrpení? První dvě kapitoly popisují stvoření světa v šesti dnech. Nejedná se o technický popis skutečnosti, ale o popis, který je srozumitelný člověku, dokonce i dítěti v každé době bez ohledu na technický pokrok. Síla a krása popisu stvoření spočívá v jeho jednoduchosti, logice a účelnosti:

Genesis 1:1 Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. **2** Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůň byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží. **3** I řekl Bůh: "Buď světlo!" A bylo světlo. **4** Viděl, že světlo je dobré, a oddělil světlo od tmy. **5** Světlo nazval Bůh dnem a tmou nazval nocí. Byl večer a bylo jitro, den první. **6** I řekl Bůh: "Buď klenba uprostřed vod a odděluj vody od vod!" **7** Učinil klenbu a oddělil vody pod klenbou od vod nad klenbou. A stalo se tak. **8** Klenbu nazval Bůh nebem. Byl večer a bylo jitro, den druhý. **9** I řekl Bůh: "Nahromad'te se vody pod nebem na jedno místo a ukaž se souš!" A stalo se tak. **10** Souš nazval Bůh zemí a nahromaděné vody nazval moři. Viděl, že to je dobré. **11** Bůh také řekl: "Zazelenej se země zelení: bylinami, které se rozmnožují semeny, a ovocným stromovým rozmanitého druhu, které na zemi ponese plody se semeny!" A stalo se tak. **12** Země vydala zeleň: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromů, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že to je dobré. **13** Byl večer a bylo jitro, den třetí. **14** I řekl Bůh: "Buďte světla na nebeské klenbě, aby oddělovala den od noci! Budou na znamení časů, dnů a let. **15** Ta světla ať jsou na nebeské klenbě, aby svítila nad zemí." A stalo se tak. **16** Učinil tedy Bůh dvě veliká světla: větší světlo, aby vládlo ve dne, a menší světlo, aby vládlo v noci; učinil i hvězdy. **17** Bůh je umístil na nebeskou klenbu, aby svítila nad zemí, **18** aby vládla ve dne a v noci a oddělovala světlo od tmy. Viděl, že to je dobré. **19** Byl večer a bylo jitro, den čtvrtý. **20** I řekl Bůh: "Hemžete se vody živočišnou havětí a létavci létejte nad zemí pod nebeskou klenbou!" **21** I stvořil Bůh veliké netvory a rozmanité druhy všelijakých hbitých živočichů, jimiž se zahemžily vody, stvořil i rozmanité druhy všelijakých okřídlených létavců. Viděl, že to je dobré. **22** A Bůh jim požehnal: "Plod'te a množte se a naplňte vody v mořích. Létavci necht' se rozmnoží na zemi." **23** Byl večer a bylo jitro, den pátý. **24** I řekl Bůh: "Vydej země rozmanité druhy živočichů, dobytek, plazy a rozmanité druhy zemské zvěře!" A stalo se tak. **25** Bůh učinil rozmanité druhy zemské zvěře i rozmanité druhy dobytka a rozmanité druhy všelijakých zeměplazů. Viděl, že to je dobré. **26** I řekl Bůh: "Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi." **27** Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako

muže a ženu je stvořil. 28 A Bůh jim požehnal a řekl jim: "Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe." 29 Bůh také řekl: "Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. 30 Veškeré zemské zvěři i všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu." A stalo se tak. 31 Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jítro, den šestý. (EB)

Genesis 2:7 I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem. 8 A Hospodin Bůh vysadil zahradu v Edenu na východě a postavil tam člověka, kterého vytvořil. 9 Hospodin Bůh dal vyrůst ze země všemu stromoví žádoucímu na pohled, s plody dobrými k jídlu, uprostřed zahrady pak stromu života a stromu poznání dobrého a zlého. ... 15 Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil. 16 A Hospodin Bůh člověku přikázal: "Z každého stromu zahrady smíš jíst. 17 Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti." 18 I řekl Hospodin Bůh: "Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou." 19 Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve. 20 Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. 21 I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. 22 A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. 23 Člověk zvolal: "Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest." 24 Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. 25 Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se. (EB)

Genesis 2:3 A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo. (EB)

Z popisu stvoření v prvních dvou kapitolách knihy Genesis se dozvídáme, že stvořitelem všeho je Bůh. Bůh nestvořil vše najednou, ale postupně v logické posloupnosti tak, aby jednotlivé fáze stvoření na sebe navazovaly a současně umožňovaly další fáze stvoření. První den Bůh stvořil nebe a zemi, tedy fyzický vesmír – prostor, ve kterém umístil zemi v prázdnotě: **“On roztáhl sever nad pustotou, nad nicotou zavěsil zemi, ... Na vodní hladině vykroužil obzor, kde končí světlo i tma.”** (Jób 26:7, 10 EB) Bůh stvořil světlo, které oddělil od tmy a zavedl princip střídání noci a dne. Druhý den Bůh stvořil klenbu - oblohu, kterou oddělil vody na zemi od vod nad klenbou. Třetí den Bůh vymezil hranice vodám na zemi a ukázala se suchá země. Bůh stvořil rozmanité druhy flory a dal zákon jejich reprodukce. Čtvrtý den Bůh stvořil slunce a měsíc ke střídání dne a noci, jako zdroj světla pro zemi a k měření času – dnů a let. Dále stvořil hvězdy a umístil je na nebeskou klenbu – do vesmírného prostoru. Pátý den Bůh stvořil různé druhy vodních živočichů a okřídlených živočichů a dal zákon jejich reprodukce. Šestý den Bůh stvořil různé druhy suchozemských živočichů a dal zákon jejich reprodukce.

Vrcholem Božího stvořitelského díla bylo stvoření člověka. Účelem stvoření člověka je, aby byl obrazem Božím. Bůh stvořil člověka z prachu, resp. prvků země, dal mu život, inteligenci, vůli, rozum, emoce, svědomí a svobodu. Dal mu domov. Dal člověku práci a potravu. Je obecnou pravdou, že práce člověka šlechtí. Nejenom že člověk vytváří nějaké hodnoty, které mu přinášejí radost a uspokojení, ale má k těmto hodnotám vztah, váží si jich a váží si i dalších hodnot, které on sám nevytvořil. Současně prací člověk získává poznání o fungování světa, které ve spojení s inteligencí danou Bohem je předpokladem technického pokroku. Stejně významné je to, že člověk pracuje, aby měl obživu. Dále Bůh dal člověku zákon a stanovil trest za porušení zákona. Z žebra člověka Bůh stvořil ženu, aby mu byla pomocí jemu rovnou a dal mu ji za manželku. Žena pochází z těla muže. Manželským svazkem Bůh spojuje muže a ženu a opět z nich činí jedno tělo. Je

obecnou pravdou, že správně fungující manželství uspokojuje základní potřeby člověka a přispívá k jeho štěstí. Manželství muže a ženy se stalo základem první lidské společnosti, která na zemi vznikla a je základem každé společnosti do dnešní doby.

Lidé žili ve vztahu s Bohem v nádherném prostředí, ve světě bez hříchu, kde se Bůh postaral o všechny jejich potřeby. Bůh jim dal rovněž vládu nad svým stvořitelským dílem. Podmínkou, kterou stanovil Bůh bylo, že budou poslušni jeho zákonu a nepojí ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého. Tento strom dal do zahrady Bůh. Nemusel tak učinit. To, že tak učinil ukazuje na to, že to byla zkouška pro člověka. Současně dal člověku možnost svobodně se rozhodnout, zda Boha poslechne a projevit svou poslušnost, důvěru a spoléhání se na Boha. Z uvedeného vyplývá, že všemohoucí Bůh stvořil lidi již jako dospělé a zralé bytosti a umístil je na zemi, kterou stvořil rovněž jako dospělou a zralou i s veškerou její florou a faunou.

Sedmého dne Bůh přestal konat práci a tento den oddělil pro zvláštní účel. Sedm dní se stalo základem našeho sedmidenního týdne.

II.

Hřích člověka a jeho oddělení od Boha

Genesis 3:1 Nejzchytralejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: "Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?" **2** Žena hadovi odvětila: "Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. **3** Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: »Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.«" **4** Had ženu ujišťoval: "Nikoli, nepropadnete smrti. **5** Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojiíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé." **6** Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. **7** Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi. **8** Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromů v zahradě. **9** Hospodin Bůh zavolal na člověka: "Kde jsi?" **10** On odpověděl: "Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se." **11** Bůh mu řekl: "Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?" **12** Člověk odpověděl: "Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl." **13** Proto řekl Hospodin Bůh ženě: "Cos to učinila?" Žena odpověděla: "Had mě podvedl a já jsem jedla." **14** I řekl Hospodin Bůh hadovi: "Protožeš to učinil, buď proklet, vyvržen ode všech zvířat a ode vši polní zvěře. Polezeš po břiše, po všechny dny svého života žrát budeš prach. **15** Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu." **16** Ženě řekl: "Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout." **17** Adamovi řekl: "Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě necht' je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. **18** Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. **19** V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš." **20** Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých. **21** Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je. **22** I řekl Hospodin Bůh: "Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky." **23** Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. **24** Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s míhajícími se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života. (EB)

Ve třetí kapitole knihy Genesis se dozvídáme, že v zahradě byl ještě někdo další – had. Nebylo to obyčejné zvíře. Nový zákon jej identifikuje jako ďábla: "A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé." (Zjevení Janovo 12:9) Bible nám nepodává historii ďábla, satana. Jako všechno stvoření, i satan má svůj

původ u Boha. Bůh však tvoří všechno dobré. Satan tedy musel použít svou svobodnou vůli k tomu, že se stal nepřítelem Boha. Z Bible víme, že se jedná o duchovní bytost, která je Božím odpůrcem, má své anděly a snaží se svést člověka, aby uctíval jej, nikoliv Boha. Možnosti jeho působení na člověka jsou omezené Bohem. Bůh pro satana a jeho anděly připravil trest věčného utrpení.

Satan v hebrejštině znamená odpůrce. Jeho řecký ekvivalent - d'ábel - znamená pomlouvač. Satan pomluvil Boha, oklamal ženu, apeloval na její ego, že bude vševědoucím jako Bůh. Podnítil touhu její očí a tělesnou touhu. Vzala plody a jedla, dala také svému muži a on též jedl. Dopustili se hříchu. Jejich vztah s Bohem byl porušen. Nyní se Boha báli. Tím se dostal do světa hřích – zlo.

Za hřích byl Bohem volán k odpovědnosti na prvním místě muž. On byl stvořen jako první. Jemu dal Bůh zákon. Žena byla jeho pomocnicí a manželkou. Muž háze vinu za hřích na ženu a žena na hada. Bůh jim řekl jejich provinění a vynesl rozsudek. Proklel hada, jak v jeho fyzické, tak i duchovní podobě. Položil nepřátelství mezi hada a jeho potomka ženy. Potomek ženy rozdrtil hadovi hlavu a had jemu rozdrtil patu. Ženu Bůh potrestal bolestí těhotenství a podřízenosti manželovi. Muže potrestal těžkou prací a trápením dokud nezemře. Současně odepřel člověku přístup do edenské zahrady a tím i ke stromu života. V den, kdy člověk porušil Boží zákon zemřel duchovně. Smrt je v Bibli totiž popsána jako oddělení. Fyzická smrt je oddělení nesmrtelného ducha člověka stvořeného k Božímu obrazu od těla člověka stvořeného z prvků země. Při fyzické smrti člověka se duch vrací k Bohu, který ho dal a tělo se vrací do země, ze které pochází. Podobně při duchovní smrti, je duch člověka kvůli hříchu oddělen od Boha: **“Pamatuj na svého Stvořitele, než se přetrhne stříbrný provaz a rozbije se mísa zlatá a džbán se roztříští nad zřídlem a kolo u studny se zláme. A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal.”** (Kazatel 12:6-7 EB) **“Jako je tělo bez ducha mrtvé, tak je mrtvá i víra bez skutků.”** (Jakubův 2:26 EB) **“Řekl mu: 'Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé. Ale ty jdi a všude zvěstuj království Boží.'”** (Lukáš 9:60 EB)

Člověk však nemůže existovat bez Boha. Člověk závisí na Bohu, jak svým duchovním, tak i fyzickým životem. Bůh stvořil lidi, aby byli jeho obrazem - jeho dětmi, aby s ním měli vztah, jako se svým Otcem. Bůh dal lidem svobodnou vůli, aby takový vztah byl dobrovolný, nikoliv vynucený. Člověk svobodnou vůli nesprávně použil a svým hříchem se duchovně oddělil od svatého Boha. Pokud nyní zemře fyzicky, bude jeho duch navěky oddělen od Boha, který je zdrojem všeho, co potřebuje ke svému životu. Člověk se ocitl v situaci, kdy potřebuje spásu – záchranu před Božím trestem za jeho hříchy. Bůh i nyní usiluje o dobro člověka a již ve třetí kapitole knihy Genesis odhaluje záblesk svého plánu spásy pro člověka. Potomek ženy rozdrtil satanovi hlavu a satan jemu rozdrtil hlavu. Rozdrcení hlavy satana bude znamenat zničení jeho moci, včetně moci smrti. To však dokáže pouze Bůh nikoliv člověk. To, že mu satan rozdrtil hlavu ukazuje na to, že spása člověka bude možná pouze tím, že se Bůh obětuje za člověka. Aby to bylo možné Bůh se musí stát smrtelným člověkem a přijít na zem jako potomek ženy. Plán spásy člověka Bohem je v hrubých konturách odhalen. Do jeho naplnění se Bůh spokojí s tím, že za vinu lidí umírá zvíře a na znamení své viny jsou lidé zaoděni Bohem koženými suknicemi. Smrt zvířete a prolití krve za vinu předznamenávají budoucí oběť Boha za viny lidí - smrt a prolití krve. Po naplnění plánu spásy budou lidé zaoděni Bohem v duchovním smyslu. Nyní jsou však lidé od Boha odděleni kvůli svému hříchu a to jednak duchovně, tak i fyzicky, kdy musí opustit zahradu, ve které měli společenství s Bohem. Ve světě prokletém Bohem kvůli jejich hříchu zakoušejí trápení a bolest a život v oddělení od Boha, a to nikoliv pouze po krátkou dobu, jaké se lidé dožívají dnes, ale po staletí. Např. Adam zemřel ve věku 930 let. Dlouhověkost prvních lidí zřejmě souvisela i s Božím záměrem, aby lidé zalidnili zemi.

III.

Doba od vypuzení lidí ze zahrady do povolání Abrahama

Zbytek Starého zákona (dále jen “SZ“) je o tom, jak Bůh připravil podmínky pro naplnění

plánu spásy člověka, ale i to tom, jak se člověk dále propadal do propasti hříchu pácháním dalšího a dalšího zla. A tak již první lidé, Adam a Eva, se dožijí události nejsmutnější, vraždy svého syna Ábela jeho bratrem Kainem. Důvodem byl Kainův hněv, že Bůh odmítl jeho obětní dar, ale přijal obětní dar Ábela: **“Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédli Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. I řekl Hospodin Kainovi: "Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout."** I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. Hospodin řekl Kainovi: 'Kde je tvůj bratr Ábel?' Odvětil: 'Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?' Hospodin pravil: 'Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země. Budeš nyní proklet a vyvržen ze země, která rozevřela svá ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra. Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá svou sílu. Budeš na zemi psancem a štvancem.'" (Genesis 4:3-12 EB) NZ nás informuje, že Abel přinesl Bohu lepší oběť, protože Ábel věřil Bohu. Věřit Bohu znamená jednat podle jeho vůle, včetně přinesení takové oběti Bohu, jakou určil Bůh: **“Ábel věřil, a proto přinesl Bohu lepší oběť než Kain a dostalo se mu svědectví, že je spravedlivý, když Bůh přijal jeho dary; protože věřil, ještě mluví, ač zemřel.”** (Židům 11:4 EB)

Bůh poznamenal Kaina znamením a vypudil ho ze země, ve které žili jeho rodiče. Jeho potomci se zcela odvrátili od Boha. Kainův potomek Lámech již žil v polygamii a byl to několikanásobný vrah. Místo zavražděného Ábela dal Bůh Adamovi a Evě syna Šéta. Jemu se později narodil syn Enoš. V té době se stala důležitá událost: **“Tehdy se začalo vzývat jméno Hospodinovo (JHVH)”**. (Genesis 4:26 EB) To znamená, že nějaká skupina lidí se začala vyznačovat tím, že se snažila o následování Boha, tedy žít a uctívat Boha podle jeho vůle. Do této doby patří i zpráva o jednom z těchto následovníků Boha, jménem Henoch: **“I chodil Henoch s Bohem. A nebylo ho, neboť ho Bůh vzal.”** (Genesis 5:24 EB) NZ nás informuje, že Henoch nezemřel na zemi, ale že jej Bůh vzal k sobě: **“Henoch věřil, a proto nespátřil smrt, ale Bůh ho vzal k sobě. Nebyl nalezen, protože ho Bůh přijal. Ještě než ho přijal, dostalo se Henochovi svědectví, že v něm Bůh našel zalíbení.”** (Židům 11:5 EB) To ukazuje na to, že Božím záměrem nebylo, aby člověk navždy zůstal pouze na zemi. Jak nás informuje NZ, již od založení světa Bůh připravil pro člověka nebeský příbytek, kde člověk bude žít s Bohem, pokud Boha poslouchal zde na zemi.

V kapitole 6 knihy Genesis se však dozvídáme, že dochází k míchání mezi skupinou následovníků Boha a skupinou ostatních lidí, kteří Boha nenásledovali. Čteme zde o synech božích, kteří si brali za manželky dcery lidské. V důsledku toho se mezi lidmi rozmnožila zlovůle. V této době se dovršila pomyslná míra lidské nepravosti. Bůh se rozhodl vykonat trest smrti nad zkaženým lidstvem potopou:

Genesis 6:5 I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý. **6** Litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci. **7** Řekl: "Člověka, kterého jsem stvořil, smetu z povrchu země, člověka i zvířata, plazy i nebeské ptactvo, neboť lituji, že jsem je učinil." **8** Ale Noe našel u Hospodina milost. **9** Toto je rodopis Noeho: Noe byl muž spravedlivý, bezúhonný ve svém pokolení; Noe chodil s Bohem. **10** A Noe zplodil tři syny: Šéma, Cháma a Jefeta. **11** Země však byla před Bohem zkažená a plná násilí. **12** Bůh pohleděl na zemi; byla zcela zkažená, protože všechno tvorstvo pokazilo na zemi svou cestu. **13** I řekl Bůh Noemu: "Rozhodl jsem se skoncovat se vším tvorstvem, neboť země je plná lidského násilí. Zahladím je i se zemí. **14** Udělej si archu z goferového dřeva. V arše uděláš komůrky a vysmolíš ji uvnitř i zvenčí smolou. **15** A uděláš ji takto: Délka archy bude tři sta loket, šířka padesát loket a výška třicet loket. **16** Archa bude mít světlík; na loket odshora jej ukončíš a do boku archy vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé i třetí patro. **17** Hle, já uvedu potopu, vody na zemi, a zahladím tak zpod nebe všechno tvorstvo, v němž je duch života. Všechno, co je na zemi, zhyne. **18**

S tebou však učiním smlouvu. Vejdeš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů. **19** A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uvedeš vždy po páru do archy, aby s tebou zůstali naživu; samec a samice to budou. **20** Z rozmanitých druhů ptactva a z rozmanitých druhů zvířat a ze všech zeměplazů rozmanitých druhů, z každého po páru vejdou k tobě, aby se zachovali při životě. **21** Ty pak si naber k obživě různou potravu, nashromáždí si ji, a bude tobě i jim za pokrm." **22** Noe udělal všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal. (EB)

Genesis 7:1 I řekl Hospodin Noemu: "Vejdi ty a celý tvůj dům do archy, neboť vidím, že ty jsi v tomto pokolení jediný můj spravedlivý. ... **11** V šestistém roce života Noeho, sedmnáctý den druhého měsíce, se provalily všechny prameny obrovské propastné tůně a nebeské propusti se otevřely. **12** Nad zemí se strhl lijavec a trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí. **13** Právě toho dne vešli Noe i Šém, Chám a Jefet, synové Noeho, i žena Noeho a tři ženy jeho synů s nimi do archy, **14** oni i všechna zvířata rozmanitých druhů, všechen dobytek rozmanitých druhů, všichni plazící se zeměplazi rozmanitých druhů i všechno ptactvo rozmanitých druhů, každý pták, každý okřídlenec. ... **17** Potopa na zemi trvala čtyřicet dní, vod přibývalo, až nadnesly archu, takže se zdvihla od země. **18** Vody zmohutněly a stále jich na zemi přibývalo. Archa plula po hladině vod. ... **20** Do výšky patnácti loket vystoupily vody, když byly přikryty hory. **21** A zahynulo všechno tvorstvo, které se na zemi pohybuje, ptactvo, dobytek i zvířata a také všechna na zemi se hemžící havěť, i každý člověk. **22** Všechno, co mělo v chřípích dech ducha života, cokoli bylo na suché zemi, pomřelo. **23** Tak smetl Bůh vše, co povstalo, co bylo na povrchu země: od lidí až po zvířata, po plazy a nebeské ptactvo, všechno bylo smeteno ze země. Zachován byl pouze Noe a to, co s ním bylo v arše. **Genesis 8:1** Bůh však pamatoval na Noeho i na všechnu zvířata a všechen dobytek, který s ním byl v arše. Způsobil, že nad zemí zavanul vítr, a vody se uklidnily. **2** Byly ucpány prameny propastné tůně i nebeské propusti a byl zadržen lijavec z nebe. **3** Když přešlo sto padesát dnů, začaly vody ze země ustupovat a opadávat, **4** takže sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohoří Araratu. ... **13** Léta šestistého prvního, první den prvního měsíce, začaly vody na zemi vysychat. Tu Noe odsunul příklop archy a spatřil, že povrch země osychá. **14** Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla již země suchá. **15** I promluvil Bůh k Noemu: **16** "Vyjdi z archy, ty a s tebou tvá žena i tvoji synové a ženy tvých synů. ... **20** Noe pak vybudoval Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých dobytčat i ze všeho čistého ptactva a zapálil na tom oltáři oběti zápalné. **21** I ucítil Hospodin libou vůni a řekl si v srdci: "Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý, už nikdy nezhubím všechno živé, jako jsem učinil. **22** Setba i žně a chlad i žár, léto i zima a den i noc nikdy nepřestanou po všechny dny země."

Genesis 9:1 Bůh Noemu a jeho synům požehnal a řekl jim: "Plodte a množte se a naplňte zemi. **2** Bázeň před vámi a děs z vás padnou na všechnu zemskou zvířata i na všechno nebeské ptactvo; se vším, co se hýbe na zemi, i se všemi mořskými rybami jsou vám vydáni do rukou. **3** Každý pohybující se živočich vám bude za pokrm; jako zelenou bylinu vám dávám i toto všechno. ... **6** Kdo prolíje krev člověka, toho krev bude člověkem prolita, neboť člověka Bůh učinil, aby byl obrazem Božím. (EB)

Podle SZ byla potopa celosvětová, a to z deště a podzemních pramenů vody. To ukazuje na velkou Boží moc. Bůh je Stvořitel, zákonodárce a soudce lidí. Má právo kdykoliv nad kterýmkoliv člověkem i celým lidstvem vykonat soud. NZ nás informuje, že se Noé zachránil před potopou, protože věřil Bohu. Věřit Bohu znamená jednat podle jeho vůle. Noé věřil Bohu, přestože neměl žádná znamení o příchodu potopy a budoucího soudu. Noé, který stavěl obrovskou archu, do které shromažďoval potravu pro sebe a zvířata na záchranu před potopou musel svým současníkům připadat jako náboženský fanatik nebo rovnou blázen. Svou velkou vírou však Noé vynesl soud nad lidmi, kteří Bohu nevěřili: "Noé věřil, a proto pokorně přijal, co mu Bůh oznámil a co ještě nebylo vidět, a připravil koráb k záchraně své rodiny. Svou vírou vynesl soud nad světem a získal podíl na spravedlnosti založené ve víře." (Židům 11:7 EB) Ostatní lidé Bohu do posledního dne nevěřili: "Jako bylo za dnů Noé, tak bude i za dnů Syna člověka: Jedli, pili, ženili se a vdávaly až do dne,

kdy Noé vešel do korábu a přišla potopa a zahubila všechny.“ (Lukáš 17:26-27 EB) Avšak ani v té době to nebyl okamžitý soud: “... kteří neuposlechli kdysi ve dnech Noémových. Tenkrát Boží shovívavost vyčkávala s trestem, pokud se stavěl koráb, v němž bylo z vody zachráněno jenom osm lidí. To je předobraz křtu, který nyní zachraňuje vás. Nejde v něm zajisté o odstranění tělesné špíny, nýbrž o dobré svědomí, k němuž se před Bohem zavazujeme - na základě vzkříšení Ježíše Krista, ...“ (1 Petrův 3:20-21 EB) Voda potopy, která byla ke zkáze lidstva na zemi, hrála důležitou roli v Božím plánu na záchranu lidí v arše, neboť oddělila Noého a jeho rodinu od hříšného světa, který zničila. Tak byla mnohým lidem k záhubě, ale 8 lidem ke spáse. Současně soud nad zkaženým lidstvem v době Noeho ukazuje na budoucí poslední soud Boha nad celým lidstvem, na jeho nenadály příchod, ale i na Boží shovívavost, kdy Bůh vyčkává s trestem a dává lidem možnost, aby se změnili, uvěřili mu a poslechli Ho. 8 lidí, kteří se zachránili před potopou byli novým začátkem lidstva. Bůh dává lidem další zákon a tím je trest smrti za vraždu.

Zde si dovolím udělat menší odbočku. I u nás dobře známá kniha “Zvíře“, která vyšla v roce 2001, na které se podílel mezinárodní tým 70 vědců pod vedením David Burnie a Don E. Wilson (na str. 18) uvádí, že alespoň 1,5 milionů různých druhů zvířat bylo identifikováno vědci. Zvířata (na str. 20 – 23) dělí na obratlovce a bezobratlé. Do bezobratlých patří zejména červy, hmyz, pavouci, různí vodní živočichové. Bezobratlí představují zdaleka největší počet živočišných druhů na zemi. Do obratlovců patří savci, ptáci, plazy, obojživelníci a ryby. Dle Bible v arše byli savci, ptáci, plazy a zřejmě i obojživelníci. Klasifikace, kterou zavádí kniha Zvíře, řadí soudobé živočichy těchto 4 tříd (savci, ptáci, plazy a obojživelníci) do cca 445 čeledí a v nich 26491 druhů, z toho savci - 140 čeledí a v nich 4475 druhů, ptáci - 184 čeledí a v nich 9077 druhů, plazy - 77 čeledí a v nich 7919 druhů a obojživelníci - 44 čeledí a v nich 5020 druhů. Největší počet čeledí a druhů v rámci třídy savců připadá na netopyry – 18 čeledí a v nich 977 druhů a hlodavce – 30 čeledí a v nich 1702 druhů. Na ptáky z řádu pěvců připadá - 80 čeledí a v nich cca 5200 druhů. U plazů připadá na hady a ještěrky - 37 čeledí a v nich 7400 druhů. U obojživelníků připadá na žáby a ropuchy - 29 čeledí a v nich 4380 druhů. Takže pouze na tyto drobné živočichy připadá 165 čeledí a v nich 19659 druhů. Na zbytek připadá 280 čeledí a v nich 6832 druhů. Někteří z nich jsou vodní živočichové, např. kytovci, tuleni, želvy, atd. Velkých savců jako jsou gorila, medvěd, slon, kuň, nosorožec, hroch, velbloud, jelen, žirafa, dobytek moc není. Klasifikace, kterou zavádí kniha Zvíře, řadí např. řád šelem z třídy savců do 7 čeledí a v nich 249 druhů. Jedná se o šelmy psovitě, medvědovitě, medvítkovitě, lasicovitě, cibetkovitě, hyenovitě, a kočkovitě. Pokud byli v arše zastoupeni představitelé každé ze 445 čeledí dnes žijících živočichů z výše uvedených 4 tříd (např. pár společných předků všech šelem psovitých nebo kočkovitých, atd.), případně jejich podčeledí (např. šelmy kočkovité se dělí na podčeledi velké kočky a malé kočky a řadí se k ním ještě 2 dnes již vyhynulé podčeledi, ale třeba šelmy psovitě nemají žádnou podčeleď), pak by se vše, včetně potravy na cca 1 rok, mělo vejít do archy, která měla 3 paluby, délku cca 135 m, šířku cca 22,5 m, výšku cca 13,5 m, tedy celkem cca 9112 m² plochy, nebo cca 123018 m³ objemu. Ještě by tam zbylo dost místa i na dinosaury a jiné dnes již vyhynulé živočichy. Že dinosauri přežili potopu (Jób 1:17) vyznívá z knihy Jób, kde v kapitole 40 a 41 je popis behemóta a livjátana, jež se nápadně podobá popisu dinosaurů.

Veškeré lidstvo, které dnes žije na zemi jsou potomky Noeho a jeho tří synů, Šéma, Cháma a Jefeta. Ze Šéma pocházejí semité - Élam (Peršané) a Ašúr (Asyřané), Arpakšád (Hebrejci, Kaldejci, resp. Babylóňané) a Lúd (Lydejci) a Aram (syřané). Z Cháma pocházejí hamité - Kúš (Etiopané) a Misrajim (Egyptané, Pelištejci), Pút (Lýbijci) a Kenaan (Féničané, Chetitě, Jebúsejci, Emorejci). Z Jefeta pocházejí ostrovní národy.

Událost potopy zanechala takový dojem na lidstvo, že cca 270 různě modifikovaných zkazek o ní (zdroj wikipedia.org) se vyprávělo a dochovalo v různých civilizacích ve všech koutech světa od nejstarších dob. Když srovnáte věcný zápis Bible o této události s těmito legendami, uvidíte, jaký je rozdíl mezi pravdou inspirovanou Bohem a legendou předávanou lidmi.

Ve středoškolské učebnici "Světové dějiny – jejich spojitost s dnešní dobou" zpracované týmem pod vedením historiků Elisabeth Ellis a Anthony Elser se (na straně 36) uvádí, že archeologové našli důkazy, že katastrofická potopa zdevastovala Mezopotámii před nějakými 4900 lety.

SZ nás informuje, že Chám se zachoval neuctivě vůči svému otci Noému. Před svou smrtí Noé proklet jeho syna Kenaana a v něm i jeho otce Cháma: "řekl: 'Proklet buď Kenaan, ať je nejbídnějším otrokem svých bratří!' Dále řekl: 'Požehnán buď Hospodin, Bůh Šémův. Ať je Kenaan jejich otrokem! Kéž Bůh Jefetovi dopřeje bydlet ve stanech Šémových. Ať je Kenaan jejich otrokem!' (Genesis 9:25-27 EB) To je docela zajímavé proroctví, protože z Cháma a Kenaana později vzešly národy, které obývaly kenaanskou zemi. V době jejího obsazení Izraelci byly tyto národy morálně zkažené a Bůh je nařídil Izraelcům zničit. Dalšími potomky Cháma jsou africké národy. Historie afrických národů, které byly v průběhu historie často pod cizí nadvládou, ať asyřanů, peršanů, řeků, římanů, arabů nebo evropanů ukazuje na pravdivost tohoto proroctví.

Nyní se dostáváme do období, kdy vznikají první království a města, která známe do dnešní doby:

Genesis 10:7 Synové Kúšovi: Seba a Chavíla, Sabta a Raema a Sabteka. Synové Raemovi: Šeba a Dedán. **8** Kúš pak zplodil Nimroda; ten se stal na zemi prvním bohatýrem. **9** Byl to bohatýrský lovec před Hospodinem; proto se říká: Jako Nimrod, bohatýrský lovec před Hospodinem. **10** Počátkem jeho království byl Babylón, Erech, Akad a Kalné v zemi Šineáru. **11** Z této země vyšel do Asýrie a vystavěl Ninive ... (EB)

Přestože od této doby uplynuly tisíce let, do dnešní doby slovo nimrod se používá pro myslivce. Říká se, že člověk nimrodí.

Lidé mluvili jedním jazykem a SZ vysvětluje, jak došlo ke vzniku různých jazyků:

Genesis 11:1 Celá země byla jednotná v řeči i v činech. **2** Když táhli na východ, našli v zemi Šineáru pláň a usadili se tam. **3** Tu si řekli vespolek: "Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme." Cihly měli místo kamene a asfalt místo hlíny. **4** Nato řekli: "Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi." **5** I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. **6** Hospodin totiž řekl: "Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. **7** Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli." **8** I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. **9** Proto se jeho jméno nazývá Babel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi. (EB)

Z historie víme, že Sumerská civilizace v Mezopotámii stavěla ve svých městech podobné věže – pyramidové chrámy (zigguraty), které se tyčily k nebi a na jejichž vrcholu byla svatyně zasvěcena hlavnímu bohu nebo bohyni města. Monumentální zbytky jedné takové věže se do dnešní doby nacházejí v dnes již zaniklém starobylém městě Ur na jihu Mezopotámie. Ve stejném městě Ur žil Hebrejec Terach a jeho syn Abram s manželkou Sáráj. Před smrtí Teracha se přestěhovali do města Cháránu na severu Mezopotámie.

IV.

Doba od povolání Abrahama do povolání Mojžíše

Abram se narodil někdy kolem roku 2063 před Kristem (od narození Abrama do jeho

povolání Bohem uplynulo cca 75 let [Genesis 12:4]; od povolání Abrahama do exodu uplynulo cca 430 let [Galatským 3:16-17]; od exodu do začátku budování prvního chrámu ve 4. roce vlády Šalomouna uplynulo cca 592 let [JOSEPHUS, Antiquities, 8.3.1 – Skutky 13:20], což bylo cca v roce 966 před Kristem). Byl to Hebrej, potomek Šéma a následovník pravého Boha v době, kdy semité i jeho vlastní rodina a další národy byli polyteisté a uctívali modly. Bůh povolal svého následovníka Abrama, aby ho následoval do země, kterou mu ukáže, uzavřel s ním smlouvu, změnil mu jméno na Abraham a podrobil jeho víru těžké zkoušce:

Genesis 12:1 I řekl Hospodin Abramovi: "Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. **2** Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním! **3** Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země." **4** A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal. Šel s ním také Lot. Abramovi bylo sedmdesát pět let, když odešel z Cháranu. **5** Vzal svou ženu Sáráj a Lota, syna svého bratra, se vším jměním, jehož nabyli, i duše, které získali v Cháranu. Vyšli a ubírali se do země kenaanské a přišli tam. **6** Abram prošel zemí až k místu Šekemu, až k božišti Móre; tehdy v té zemi byli Kenaanci. **7** I ukázal se Abramovi Hospodin a řekl: "Tuto zemi dám tvému potomstvu." Proto tam Abram vybudoval oltář Hospodinu, který se mu ukázal. **8** Odtud táhl dál na horu, která je východně od Bét-elu, a postavil svůj stan mezi Bét-elem na západě a Ajem na východě. Také tam vybudoval Hospodinu oltář a vzýval Hospodinovo jméno. (EB)

Genesis 17:1 Když bylo Abramovi devětadevadesát let, ukázal se mu Hospodin a řekl: "Já jsem Bůh všemohoucí, choď stále přede mnou, buď bezúhonný! **2** Mezi sebe a tebe kladu svou smlouvu; převelice tě rozmnožím." **3** Tu padl Abram na tvář a Bůh k němu mluvil: **4** "Já jsem! A toto je má smlouva s tebou: Staneš se praotcem hlučícího davu pronárodů. **5** Nebudeš se už nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham. Určil jsem tě za otce hlučícího davu pronárodů. **6** Převelice tě rozplodím a učiním z tebe pronárody, i králové z tebe vzejdou. **7** Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu. **8** A tobě i tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví zemi, v níž jsi hostem, tu celou zemi kenaanskou. A budu jim Bohem." **9** Bůh dále Abrahamovi řekl: "Ty i tvoje potomstvo budete mou smlouvu zachovávat ve všech pokoleních. **10** Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. (EB)

Genesis 21:1 Hospodin navštívil Sárú, jak řekl, a splnil jí, co slíbil. **2** Sára otěhotněla a Abrahamovi, ačkoli byl stár, porodila syna v čase, který mu Bůh předpověděl. **3** Abraham dal svému narozenému synu, kterého mu Sára porodila, jméno Izák. **4** Když mu bylo osm dní, Abraham svého syna Izáka obřezal, jak mu Bůh přikázal. **5** Abrahamovi bylo sto let, když se mu syn Izák narodil. (EB)

Genesis 22:1 Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: "Abrahame!" Ten odpověděl: "Tu jsem." **2** A Bůh řekl: "Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!" **3** Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. **4** Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, **5** řekl služebníkům: "Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme." **6** Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. **7** Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: "Otče!" Ten odpověděl: "Copak, můj synu?" Izák se otázal: "Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?" **8** Nato Abraham řekl: "Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné." A šli oba spolu dál. **9** Když přišli na místo, o němž mu Bůh pověděl, vybudoval tam Abraham oltář, narovnal dříví, svázal svého syna Izáka do kozelce a položil ho na oltář, nahoru na dříví. **10** I vztáhl Abraham ruku po obětním noži, aby svého syna zabil jako obětního beránka. **11** Vtom na něho z nebe volá Hospodinův posel: "Abrahame, Abrahame!" Ten odpověděl: "Tu jsem." **12** A

posel řekl: "Nevztahuj na chlapce ruku, nic mu nedělej! Právě teď jsem poznal, že jsi bohobojný, neboť jsi mi neodepřel svého jediného syna." 13 Abraham se rozhlédl a viděl, že vzadu je beran, který uvízl svými rohy v houšti. Šel tedy, vzal berana a obětoval jej v zápalnou oběť místo svého syna. 14 Tomu místu dal Abraham jméno "Hospodin vidí". Dosud se tu říká: "Na hoře Hospodinově se uvidí." 15 Hospodinův posel zavolal pak z nebe na Abrahama podruhé: 16 "Přísáhl jsem při sobě, je výrok Hospodinův, protože jsi to učinil a neodepřel jsi mi svého jediného syna, 17 jistotně ti požehnám a tvé potomstvo jistotně rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu. Tvé potomstvo obdrží bránu svých nepřátel 18 a ve tvém potomstvu dojdou požehnání všechny pronárody země, protože jsi uposlechl mého hlasu."

Abraham věřil Bohu a poslouchal jej. Bůh uzavřel s Abrahamem a jeho potomky smlouvu, podle které se 1) stane praotcem mnoha lidí, 2) jeho potomkům dá zemi kenaanskou a 3) v něm dojdou požehnání všechny rodiny země. Podmínkou však bylo, že budou zachovávat smlouvu s Bohem, jako Abraham. Podle SZ měl Abraham celkem 8 synů, ale pouze jeden z nich – Izák - byl synem zaslíbení, neboť se narodil Božím zázrakem Abrahamovi, když mu bylo 100 let a Sáře 90 let. Z těchto synů vzešli národy – Izraelci, resp. Židé, Arabové, Médové, Midjánci a další. Abraham se stal praotcem mnoha lidí, ale žádný z těchto národů neměl v době SZ takové postavení, jako potomci Izáka, se kterými Bůh uzavřel smlouvu, podobně jako dříve uzavřel smlouvu s Izákem a jeho otcem Abrahamem.

Abraham byl spravedlivý člověk. Bohu věřil natolik, že mu neodepřel svého milovaného syna a jediného dědice Izáka, na jehož narození čekal 100 let. Byl to náboženský fanatik nebo blázen? Nikoliv. NZ nás informuje, že svou velkou vírou se Abraham stal otcem všech věřících, kteří přišli po něm a kteří poslouchali Boha: "Proto mluvíme o spravedlnosti z víry, aby bylo jasné, že je to spravedlnost z milosti. Tak zůstane v platnosti zaslíbení dané veškerému potomstvu Abrahamovu - nejen těm, kdo stavějí na zákoně, ale i těm, kdo následují Abrahama vírou. On je otcem nás všech, jak je psáno: 'ustanovil jsem tě za otce mnohých národů'. Je naším otcem před tváří toho, v nějž uvěřil, před Bohem, který dává život mrtvým a povolává v bytí to, co není. On uvěřil a měl naději, kde už naděje nebylo; tím se stal 'otcem mnohých národů' podle slova: 'tak četné bude tvé potomstvo'. Neochabl ve víře, i když pomyslel na své již neplodné tělo - vždyť mu bylo asi sto let - i na to, že Sára již nemůže mít dítě; nepropadl pochybnosti o Božím zaslíbení, ale posílen vírou vzdal čest Bohu v pevné jistotě, že Bůh je mocen učinit, co zaslíbil. Proto mu to 'bylo počítáno za spravedlnost'. To, že mu to 'bylo počítáno', nebylo napsáno jen kvůli němu, nýbrž také kvůli nám, jimž má být započteno, že věříme v toho, který vzkřísil z mrtvých Ježíše, našeho Pána, jenž byl vydán pro naše přestoupení a vzkříšen pro naše ospravedlnění." (Římanům 4:16-25 EB) "Abraham věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde. Věřil, a proto žil v zemi zaslíbené jako cizinec, bydlil ve stanech s Izákem a Jákobem, pro které platilo totéž zaslíbení, ... Abraham věřil, a proto šel obětovat Izáka, když byl podroben zkoušce. Svého jediného syna byl hotov obětovat, ačkoli se mu dostalo zaslíbení a bylo mu řečeno: 'Z Izáka bude pocházet tvé potomstvo.' Počítal s tím, že Bůh je mocen vzkřísit i mrtvé. Proto dostal Izáka zpět jako předobraz budoucího vzkříšení." (Židům 11:8-9, 17-19 EB)

O Izmaelovi, který se narodil Abrahamovi z egypt'anky Hagary a který se později oženil s egypt'ankou a z nějž později vzešli Arabové je ve SZ rovněž zajímavé proroctví: "Bude to člověk nezakrotný, jeho ruka bude proti všem a ruce všech budou proti němu; bude stát proti všem svým bratřím." (Genesis 16:12 EB) Historie Arabů minimálně za posledních 1300 ukazuje na pravdivost tohoto proroctví.

Po Izákovi uzavřel Bůh smlouvu s jeho synem Jákobem a změnil mu jméno na Izrael. Jákob měl 12 synů, z nichž vzešlo 12 Izraelských kmenů, které vytvořily fyzický Izraelský národ. 12 synů Jákobových byli Rúben, Šimeón a Lévi, Juda, Isachar a Zabulón, Josef a Benjamín, Dan a Neftalí,

Gád a Ašer. Z Judy později vzešel kmen Juda, pozdější Židé, ze kterého vzešla davidovská královská dynastie, jejímž nejvýznamnějším představitelem v době SZ byl král David.

Jákob miloval ze všech svých synů nejvíce Josefa. Josef byl totiž synem jeho stáří, avšak SZ odhaluje i dobrý charakter Josefa, jeho čestnost, spravedlnost a následování Boha, což byly vlastnosti, které alespoň v té době scházely mnoha jeho bratrům. Bratři Josefa nenáviděli a chtěli ho zabít. Jedním z nich byl i Juda. On také nenáviděl svého bratra Josefa a byl to on, kdo navrhl ostatním bratrům, aby ho sami nezabili, ale aby ho prodali do otroctví:

Genesis 37:3 Izrael Josefa miloval ze všech svých synů nejvíce; vždyť to byl syn jeho stáří. Proto mu udělal pestře tkanou suknicí. **4** Když bratři viděli, že ho otec miluje nade všechny bratry, začali ho nenávidět a nepromluvili na něho pokojného slova. **5** Jednou měl Josef sen a pověděl jej svým bratrům; nenáviděli ho pak ještě více. **6** Řekl jim totiž: "Slyšte prosím, jaký jsem měl sen: **7** Vážeme na poli snopy. Tu povstane můj snop a zůstane stát. A hle, vaše snopy obcházely kolem něho a klaněly se mému snopu." **8** Bratři mu odpověděli: "To budeš nad námi kralovat jako král či mezi námi vládnout jako vladař?" A nenáviděli ho pro jeho sny a pro jeho slova ještě víc. **9** Měl pak ještě jiný sen a vypravoval jej svým bratrům: "Měl jsem opět sen: Klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd." **10** To vyprávěl otcí a bratrům. Otec ho okřikl: "Jaký žes to měl sen? Že i já, tvá matka a tvoji bratři přijdeme, abychom se před tebou skláněli k zemi?" **11** Bratři na něho žártili, ale otec na to nepřestával myslet. **12** Bratři pak odešli, aby pásli ovce svého otce v Šekemu. **13** Tu Izrael řekl Josefovi: "Zdalipak nepasou tvoji bratři v Šekemu? Pojď, rád bych tě za nimi poslal." On mu odvětil: "Tu jsem." **14** Izrael mu řekl: "Jdi a podívej se, je-li s tvými bratry a s ovciemi vše v pořádku, a podej mi zprávu." Poslal ho tedy z chebrónské doliny a on přišel do Šekemu. ... **18** Jakmile ho v dálce spatřili, ještě než se k nim přiblížil, smluvili se proti němu, že ho usmrtí. **19** Řekli si mezi sebou: "Hle, mistr snů sem přichází! **20** Pojďte, zabijme ho! Pak ho vhodíme do některé cisterny a řekneme: Sežrala ho divá zvíř. A uvidíme, co bude z jeho snů!" ... **23** Jakmile Josef přišel k bratrům, strhli z něho suknicí, tu suknicí pestře tkanou, kterou měl na sobě. **24** Vzali ho a hodili do cisterny. Cisterna byla prázdná, bez vody. **25** Pak se posadili, aby jedli chléb. Tu se rozhlédli a spatřili, jak od Gileádu přichází karavana Izmaelců; jejich velbloudi nesli ladanum, mastix a masti. Táhli s tím dolů do Egypta. **26** Juda řekl bratrům: "Čeho tím dosáhneme, když svého bratra zabijeme a jeho krev zatajíme? **27** Pojďte, prodáme ho Izmaelcům, ale sami na něho nesahejme; vždyť je to náš rodný bratr." Bratři ho uposlechli. **28** Když midjánští obchodníci jeli kolem, vytáhli Josefa z cisterny a prodali ho Izmaelcům za dvacet šekelů stříbra. Ti přivedli Josefa do Egypta. ... **31** Tu vzali bratři Josefovou suknicí, porazili kozla a suknicí namočili v krvi. **32** Tu pestře tkanou suknicí pak dali donést otcí se vzkazem: "Tohle jsme našli. Pozorně si to prosím prohlédni: Je to suknicí tvého syna, nebo není?" **33** Když si ji prohlédl, zvolal: "Suknicí mého syna! Sežrala ho divá zvíř! Rozsápán, rozsápán je Josef!" **34** I roztrhl Jákob svůj šat, přes bedra přehodil žíněné roucho a truchlil pro syna mnoho dní. **35** Přišli všichni jeho synové a všechny jeho dcery, aby ho potěšili, ale on se potěšit nedal. Naříkal: "Ve smutku sestoupím za synem do podsvětí." Tak oplakával otec Josefa. **36** A Medanci ho prodali do Egypta faraónovu dvořanu Potífárovi, veliteli tělesné stráže. (EB)

Josef byl prodán za otroka v Egyptě. I v této cizí zemi, vzdálen od svého milovaného otce, byl věrný Bohu a jednal spravedlivě. Po cca 13 letech pobytu Josefa v Egyptě, dal Bůh faraonovi sen, který mu nedokázal nikdo vysvětlit pouze Josef, který ač nevinný žádným zločinem v té době kvůli lidské zlobě již několik let trpěl ve vězení. Josefovi poskytl vysvětlení faraonova snu Bůh. Jednalo se o Boží poselství faraonovi, že nastane 7 let velké úrody a po nich 7 let velké neúrody a hladu. Poradil faraonovi, aby dosadil správce země, který dohlédne na to, aby část úrody v letech hojnosti byla uskladňována pro dobu hladu. Faraon si vybral za správce Josefa, který se tak z otroka a vězně stal nejmocnějším mužem a Pánem Egypta. Faraon dal Josefovi jméno Záchrance světa a nařídil, aby lidé před ním poklekli. Josef udělal zásoby potravy a zachránil svět před hladem:

Genesis 41:38 Faraó svým služebníkům tedy řekl: "Zda najdeme podobného muže, v němž je duch Boží?" **39** Josefovi pak řekl: "Když ti to vše dal Bůh poznat, nikdo nebude tak zkušený a moudrý jako ty. **40** Budeš správcem mého domu a všechen můj lid bude poslouchat tvé rozkazy. Budu tě převyšovat jen trůnem." **41** Faraó mu dále řekl: "Hleď, ustanovuji tě správcem celé egyptské země." **42** A faraó sňal z ruky svůj prsten, dal jej na ruku Josefovu, oblékl ho do šatů z jemné látky a na šíji mu zavěsil zlatý řetěz. **43** Dal ho vozit ve voze pro svého zástupce a volat před ním: "Na kolena!" Tak ho učinil správcem celé egyptské země. **44** Faraó Josefovi ještě řekl: "Já jsem faraó. Bez tebe nikdo nehne rukou ani nohou v celé egyptské zemi." **45** A faraó Josefa pojmenoval Safenat Paneach (to je po egyptsku Zachránce světa) a dal mu za manželku Asenatu, dceru Potífery, kněze z Ónu. Tak vzešel Josef nad egyptskou zemí jako slunce. **46** Josefovi bylo třicet let, když stanul před faraónem, králem egyptským. Josef pak vyšel od faraóna a procházel celou egyptskou zemí. **47** Země vydávala po sedm let přebohatou hojnost. **48** Shromažďoval tedy všechnu potravu po sedm let hojnosti, která v egyptské zemi nastala, a zásoby ukládal ve městech; v každém městě uložil potravu z okolních polí. **49** Nashromáždil takové množství obilí, jako je písku v moři, takže přestali počítat, neboť se už počítat nedalo. ...**53** Sedm let hojnosti v egyptské zemi skončilo **54** a nastalo sedm let hladu, jak řekl Josef. Ve všech zemích byl hlad, ale v celé egyptské zemi měli chléb. **55** Když všechen lid egyptské země začal hladovět a křičel k faraónovi o chléb, pravil faraó celému Egyptu: "Jděte k Josefovi a učinite, cokoli vám řekne." **56** Hlad byl po celé zemi. Tu Josef otevřel všechny sklady a prodával Egyptu obilí, neboť hlad tvrdě doléhal na egyptskou zemi. **57** A všechny země přicházely do Egypta, aby nakupovaly u Josefa obilí, protože hlad tvrdě dolehl na celý svět. (EB)

Teprve po cca 20 letech se Josef jako Pán Egypta shledal se svými bratry, kteří ho prodali do otroctví a teď k němu přišli nakoupit obilí, protože v kanaanské zemi byl hlad. Oni ho však nepoznali. Josef je podrobil zkoušce a bratři učinili pokání ze svého hříchu, kterého se dopustili tím, že prodali Josefa do otroctví. Josef jim v soukromí odhalil svou identitu i Boží plán k záchraně života, odpustil jim jejich provinění a poslal pro svého otce, aby se s celou rodinou přistěhoval do země, kde budou nablízku Josefovi a kde bude o ně postaráno. Následně se po cca 22 letech setkal se svým otcem Jákobem:

Genesis 45:1 Josef se už nemohl ovládnout přede všemi, kdo stáli kolem něho, a křikl: "Jděte všichni pryč!" Tak u něho nezůstal nikdo, když se dal poznat svým bratrům. **2** Hlasitě se rozplakal. Slyšeli to Egyptané, slyšel to dům faraónův. **3** Tu řekl bratrům: "Já jsem Josef. Můj otec vskutku ještě žije?" Bratři mu však nemohli odpovědět; tak se ho zhrzili. **4** Josef je proto vyzval: "Přistupte ke mně." Když přistoupili, řekl jim: "Já jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta. **5** Avšak netrapte se teď a nevyčítejte si, že jste mě sem prodali, neboť mě před vámi vyslal Bůh pro zachování života. **6** V zemi trvá po dva roky hlad a ještě pět let nebude orba ani žeň. **7** Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše potomstvo na zemi a aby vás zachoval při životě pro veliké vysvobození. **8** A tak jste mě sem neposlali vy, ale Bůh. On mě učinil otcem faraónovým, pánem celého jeho domu a vladařem v celé egyptské zemi. **9** Putujte rychle k otcí a řekněte mu: »Toto praví tvůj syn Josef: Bůh mě učinil pánem celého Egypta. Nerozpakuj se a sestup ke mně. **10** Budeš bydlet v zemi Gošenu, a tak mi budeš nablízku i se svými syny a vnuky, s bravem a skotem i se vším, co je tvé. **11** Postarám se tam o tebe, neboť bude ještě pět let hladu, abys neměl nouzi ani ty ani tvůj dům ani nic z toho, co je tvé.« **12** Vidíte na vlastní oči, i můj bratr Benjamín to vidí, že jsem to já sám, kdo s vámi mluvím. **13** Povězte otcí, jakou vážnost mám v Egyptě, a vše, co jste viděli. Pospěšte si a přiveďte ho sem." (EB)

Bůh, který zná budoucnost použil hříchů bratrů vůči Josefovi k tomu, aby naplnil plán záchrany pro jeho rodinu. Josefova rodina se přestěhovala do nové země, kde žila v blízkosti Pána Egypta, který se o ně postaral.

V. *Doba od povolání Mojžíše do povolání Davida*

Jákobův, resp. Izraelův rod se do Egypta přestěhoval někdy kolem roku 1773 před Kristem, a to do země Gošen v deltě Nilu (od povolání Abrahama do exodu uplynulo cca 430 let [Galatským 3:16-17], mínus cca 25 let do narození Izáka [Genesis 12:4, Genesis 21:5], mínus cca 60 let do narození Jákoba [Genesis 25:26], mínus 130 let do přestěhování Jákoba do Egypta [Genesis 47:9]; od exodu do začátku budování prvního chrámu ve 4. roce vlády Šalomouna uplynulo cca 592 let [JOSEPHUS, Antiquities, 8.3.1 – Skutky 13:20], což bylo cca v roce 966 před Kristem).

V Egyptě však nastoupil nový faraon, který o Josefovi nevěděl, Izraelců se kvůli jejich velkému počtu obával, surově je zotročil a nařídil egyptanům, aby novorozené syny Izraelců házeli do Nilu. V té době se narodil manželům Amramovi a Jochobed z kmene Levi syn. 3 měsíce ho ukrývali a když to už nebylo možné Jochobed udělala archu (hebrejsky Tebah, což je stejné slovo, jako v případě Noémovy archy) a pustila chlapce v arše po Nilu, kde ho našla faraonova dcera. Bylo jí ho líto. Chlapcova sestra Mirjam, která vše sledovala z povzdálí ji nabídla, že zavolá kojnou z hebrejských žen, aby ji dítě odkojila. Dítě se tak opět vrátilo ke svým rodičům. Poté, co ho matka odkojila, přivedla ho k faraonově dceři a ona ho přijala za svého syna a dala mu jméno Mojžíš (to je Vytahující), neboť ho vytáhla z vody. Údálosti prvních 80 let Mojžíšova shrnuje NZ takto:

Skutky apoštolské 7:22 Mojžíš pak byl vyučen vši moudrosti Egyptanů a byl mocný ve slovech i skutcích. **23** A když mu bylo čtyřicet let, přišlo mu na srdce, aby navštívil své bratry, syny Izraele. **24** A když uviděl jednoho, jak trpí bezpráví, zastal se ho, pomstil toho trápeného a Egyptana zabil. **25** Domníval se totiž, že jeho bratři porozumí, že jim Bůh skrze jeho ruku dává vysvobození, ale oni nerozuměli. **26** Ukázal se jim tedy [i] druhého dne, když měli potyčku, a snažil se je usmířit slovy: ‚Muži, jste bratři! Proč ubližujete jeden druhému?‘ **27** Ten, který ubližoval bližnímu, ho však odstrčil se slovy: ‚Kdo tě nad námi ustanovil vůdcem a soudcem?‘ **28** Chceš mě snad zabít, jako jsi včera zabil toho Egyptana?‘ **29** Mojžíš tedy kvůli tomu slovu utekl a bydlel jako přistěhovalec v madiánské zemi, kde zplodil dva syny. **30** Když se pak naplnilo čtyřicet let, ukázal se mu na poušti u hory Sinaj Pánův anděl v plameni hořícího keře. **31** Když to Mojžíš uviděl, podivil se tomu vidění. A když přistupoval, aby se lépe podíval, zazněl k němu Pánův hlas: **32** ‚Já [jsem] Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ Mojžíš se tedy roztrásl a neodvažoval se podívat. **33** Tehdy mu Pán řekl: ‚Zuj obuv ze svých nohou, protože místo, na němž stojíš, je svatá půda.‘ **34** Viděl jsem zřetelně trápení svého lidu, který [je] v Egyptě; uslyšel jsem jejich sténání a sestoupil jsem, abych je vysvobodil. Proto nyní pojď, pošlu tě do Egypta.‘ **35** Toho Mojžíše, kterého zavrhli se slovy: ‚Kdo tě ustanovil vůdcem a soudcem?‘, toho Bůh prostřednictvím anděla poslal jako vůdce a vysvoboditele, když se mu ukázal v keři. **36** Ten je vyvedl a dělal divy a zázraky v egyptské zemi, na Rudém moři i na poušti po čtyřicet let.“ (NBK)

Mojžíš se narodil někdy kolem roku 1638 před Kristem (od narození Mojžíše do exodu uplynulo 80 let [Skutky 7:23, 30]; od exodu do začátku budování prvního chrámu ve 4. roce vlády Šalomouna uplynulo cca 592 let [JOSEPHUS, Antiquities, 8.3.1 – Skutky 13:20], což bylo cca v roce 966 před Kristem).

Z Abrahamových, Izákových a Jákobových potomků byl v této době velký národ, ale byl to národ otroků v cizí zemi. Mojžíš, ač se narodil v nuzných podmínkách, patřil k faraónovu domu. Již při narození mu šlo o život, musel být 3 měsíce ukrýván a byl zachráněn v arše před utopením v Nilu. Ač podle těla pocházel z domu otroků, vyrostl jako egyptský princ. Přestože žil v blahobytu, byl ochoten se všeho vzdát, aby pomohl svým zotročeným bratrům. Od dob Josefových nebyl nikdo v Izraeli jako on. Kdo jiný by mohl zachránit jeho národ z otroctví, když ne on? Z lidského hlediska to byl gigantický úkol. Mojžíš věděl velmi dobře, jak silný byl nepřítel a jak slabý

byl jeho národ. Aby jej mohl zachránit musel: 1) sjednotit Izraelce pod své vedení, 2) přesvědčit je, aby se vzbouřili proti králi mocné říše, 3) zvítězit nad profesionální, dobře vycvičenou a vyzbrojenou armádou tohoto krále s nevyzbrojeným a nevyzbrojeným národem otroků. Mojžíš ani s veškerou moudrosti Egypta a svou silou nebyl schopen dosáhnout ani prvního cíle. Izraelci ho nepřijali jako svého vůdce. Nadto faraón ho chtěl nechat zavraždit.

Někdy kolem roku 1598 před Kristem (od útěku Mojžíše z Egypta do exodu uplynulo 40 let [Skutky 7:30]; od exodu do začátku budování prvního chrámu ve 4. roce vlády Šalomouna uplynulo cca 592 let [JOSEPHUS, Antiquities, 8.3.1 – Skutky 13:20], což bylo cca v roce 966 před Kristem) Mojžíš ve svých 40 letech uprchl z Egypta do Midjánské země, kde se na dalších 40 let stal pastýřem, jako byli jeho bratři. Teprve když se stal podobným svým bratřím a po smrti jeho nepřátel v Egyptě, ho Bůh jako 80 letého někdy kolem roku 1558 před Kristem, poslal zpět do Egypta vybaveného zázračnou mocí, aby své bratry zachránil z egyptského otroctví: **“Hospodin pak řekl Mojžíšovi ještě v Midjánu: 'Jen se vrať do Egypta, neboť zemřeli všichni, kteří ti ukládali o život.’”** (Exodus 4:19 EB)

Mojžíš a jeho bratr Aron opakovaně předstupovali před faraóna s výzvou od Boha Izraele, aby propustil jeho prvorozeného syna – Izraele, aby mu sloužil. Egyptský faraón však výzvy od Boha otroků neakceptoval. Následovalo 10 ran, které Bůh Izraele seslal na Egypt: 1. Proměnil vody životodárného Nilu v krev a stala se z něj mrtvá stoka. 2. Zamořil Egypt žábami. Žáby pak pošly a jejich zápach naplnil zemi. 3. Zamořil Egypt komáry. 4. Zamořil Egypt mouchami. 5. Zamořil Egypt zvířecím morem a egyptská stáda pošla. 6. Zamořil Egypt vředy hnisavých neštovic na lidech i na dobytku. 7. Postihl Egypt krupobitím, které potlouklo lidi, dobytek, byliny i stromy. 8. Zamořil Egypt kobyilkami, které sežrali vše co přežilo krupobití. 9. Zahalil Egypt do temnoty na 3 dny. 10. Usmrtil vše prvorozené v Egyptě.

Tyto rány byly Božím soudem nad Egyptany i jejich bohy. Srazilily utlačovatele Izraelců na kolena a žádný z egyptských bohů tomu nezabránil. Také zruinovaly Egypt ekonomicky. Izraelci jich však byli uchráněni. Poslední, nejhorší rána postihla každou egyptskou rodinu, včetně faraónovy, protože stála život všech prvorozených dětí i zvířat za to, že Egyptané nechtěli propustit Božího prvorozeného syna - Izraele. Izraelci byli před touto ranou uchráněni pouze proto, že udělali všechno přesně tak, jak Bůh sdělil Mojžíšovi. Totiž v Bohem určený den obětovali Bohu beránky bez vady, jejichž krev potřeli veřeje dveří svých domovů. Upekli je v celku, aniž by jim zlomili kost, snědli je ve chvatu s nekvašenými chleby a byli připraveni okamžitě odejít z Egypta. Teprve po této 10. ráně faraón ustoupil, následoval exodus obrovské otrocké pracovní síly z Egypta s egyptským zlatem a stříbrem, což byla další rána egyptské ekonomice. Obraz zkázy byl pak dokonán, když Bůh utopil faraónovu armádu v moři, které předtím zázračně rozpoltil a kterým Izraelci prošli suchou nohou na Sinaj.

V již zmíněné středoškolské učebnici “Světové dějiny – jejich spojitost s dnešní dobou“ se (na straně 23 a 24) se uvádí, že kolem roku 1700 před Kristem potkala Egypt katastrofa, když cizí nájezdníci – Hyksósové okupovali region delty Nilu. Hyksósové dominovali Egyptu po více, než 100 let. Proti Hyksósum povstali noví egyptští vůdci, vyhnali cizince a založili Novou říši. Tolik učebnice. V návaznosti na tyto informace jsem z Wikipedie zjistil, že Hyksósové se usadili v Dolním Egyptě, jejich sídlem bylo Avaris ve východní části nilské delty a jejich dynastie (15. dynastie) vládla Dolnímu Egyptu v letech cca 1650-1550 před Kristem. Pokud se tedy Mojžíš narodil skutečně kolem roku 1638 před Kristem a exodus proběhl skutečně kolem roku 1558, pak se tyto události mohly stát za vlády hyksóských faraónů. Z Wikipedie jsem dále zjistil, Ahmose I., faraón Horního Egyptu (vládl zde asi od roku 1550) válčil s Hyksósy z Dolního Egypta, porazil je někdy v letech 1532 – 1528 před Kristem, donutil je opustit zemi a opět sjednotil Horní a Dolní Egypt pod egyptskou vládou. Tolik wikipedia.

To zapadá do biblického popisu. V době, kdy Egypt spravoval Josef a Izraelci se přestěhovali do Egypta, byla pro Egyptány ohavnost stolovat s Izraelci, protože pro Egyptány byli všichni pastýři ovcí ohavností. (Genesis 43:32, 46:31-34), což ukazuje na vládu egyptských faraónů, nikoliv na vládu Hyksósů, kmenů semitského původu, kteří byli původně kočovnými pastevcí. Nový král, který nastoupil v Egyptě, a který o Josefovi nevěděl, a který Izraelce zotročil ukazuje na novou hyksóskou dynastii v Dolním Egyptě. Hyksósové byli vetřelci, kteří vytvořili vládnoucí vrstvu v Dolním Egyptě a za dobu cca 100 let pobytu v Egyptě se asimilovali pouze částečně. V Horním Egyptě vládla nepřátelská egyptská dynastie. Nový hyksóský král se mohl obávat, že kdyby došlo k válce, že se Izraelci připojí k těm, kdo Hyksóse nenávidí, bojovali by proti Hyksósům a odtáhli by ze země (Exodus 1:8-13). Egyptské rány, které dopadly na Dolní Egypt, odchod otrocké pracovní síly - Izraelců - z Egypta a zničení faraónovy armády v moři by v takovém případě Hyksóse oslabilo ekonomicky i vojensky a přispělo k jejich porážce faraómem Horního Egypta.

Egyptské rány zanechaly takový dojem na okolní národy, že různě modifikované zkazky o nich se vyprávěly mezi nimi ještě nějakých 2000 poté. Muhammad je pak v 7. století po Kristu zapsal v Koránu. Když srovnáte věcný zápis Bible o těchto událostech s legendami o nich zapsanými v Koránu, uvidíte, jaký je rozdíl mezi pravdou inspirovanou Bohem a legendou předávanou lidmi.

Zatímco faraón byl Bohem potrestán za své hříchy a trpěl důvodně, velkým tématem knihy Jób je utrpení spravedlivého Jóba, pro které nebyl žádný důvod. Egyptské rány byly Božím trestem za vzpuru proti Bohu a faraón byl předem varován. Jóbovy rány neměly žádný důvod, o kterém by Jób věděl a to ho trápilo. Jeho děti tragicky zemřely, přišel o veškerý majetek. Byl raněn bolestivou nemocí, Jeho manželka se od něj odvrátila. U lidí vzbuzoval úděs a pohrdání. Jeho tři nejlepší přátelé ho odsoudili jako hříšníka a zhoršili jeho utrpení. Jób i přesto zůstal věrný a spolehl se na svého Stvořitele. Bůh ho vysvobodil z jeho utrpení. Měl mnoho dalších dětí a majetku více, než dříve. Nikdy se však nedozvěděl, co bylo příčinou jeho utrpení. Nevěděl, že tím, kdo ho postihl ranami a způsobil mu utrpení nebyl Bůh, ale ďábel.

Izraelci byli vyvedeni z Egypta někdy kolem roku 1558 před Kristem. Bohem osvobození Izraelci z egyptského otroctví však měli mentalitu otroků. Nevážili si svobodu, kterou jim Bůh dal a pořád reptali proti Mojžíšovi a Bohu na to, jak se měli lépe jako otroci v Egyptě. Bůh jim prostřednictvím Mojžíše dal zákon, ale již v době 40 denní absence Mojžíše, který byl na hoře Sinaj, aby obdržel od Boha zákon, si postavili sochu egyptského boha – zlatého býčka - a uctívali ho jako boha, který je vyvedl z Egypta. Vše dovršili tím, když odmítli vstoupit do kanaanské země, kterou Bůh slíbil Abrahamovi dát jeho potomkům, protože měli strach z národů, které v ní žili. Bůh je za trest nechal putovat pustinou na Sinaji po 40 let do doby, než zemřela generace lidí, kteří se vzbouřili proti němu a dospěli a životem v pustině se zocelili jejich děti. Mojžíš zemřel na hranicích zaslíbené země, poté co ji měl možnost z vrcholu hory zahlédnout a na jeho místo Bůh povolal jeho pomocníka Jozua, který společně s Kálebem, byli jediní dva dospělí lidé, jež vyšli z Egypta a vstoupili do zaslíbené země, protože oni věřili, že Bůh zemi vydá Izraelcům.

Nová generace Izraelců pod vedením Jozueho s Bohem uzavřela smlouvu, že budou dodržovat jeho zákon, který jim dal Bůh prostřednictvím Mojžíše. Nebylo to pouze desatero přikázání, ale celá řada zákonných ustanovení náboženských, trestních a občanských. Centrem uctívání Boha byl stan setkávání, kde byla svatyně oddělená oponou od nejsvatější svatyně, ve které se nacházela schrána úmluvy, jež obsahovala kamenné desky s desaterem, které dal Bůh Mojžíšovi. Do nejsvatější svatyně měl přístup pouze velekněz z rodu Levi, který byl potomkem Mojžíšova bratra Árona, a to pouze 1 x za rok, kam přinášel krev obětovaných zvířat za hříchy Izraelců. Nejvýznamnějším náboženským a národním svátkem Izraele byl svátek Paschy –

obětování a snědení beránka na připomínku záchrany prvorozených z Izraele před smrtí, které předcházelo vysvobození Izraelců z egyptského otroctví. Dalším významným svátkem byl svátek Letnic, nebo-li slavnost týdnů (Deuteronomium 16:9), či slavnost sklizně (Exodus 23:16), což bylo díkyvdání Bohu za sklizeň. Tento svátek následoval 50. dne po svátku Paschy.

Cca kolem roku 1518 před Kristem Izraelci pod vedením Jozueho přešli Bohem zázračným způsobem rozpolcenou řekou Jordán do Kanaanu. Následovalo období dobývání zaslíbené země. Pod vedením Jozueho a s pomocí Boha Izraelci porazili v Kanaanu všechna podstatná mocenská centra až k pomezí Pelištejců na pobřeží Středozemního moře s centrem v oblasti zhruba tam, kde je dnes pásmo Gazy. Ze země však nevymítali všechny pohanské národy, jak jim přikázal Bůh, o kanaanských národech, jejichž míra nepravosti se dovršila a jejichž zničení Izraelci bylo Božím trestem proti těmto národům za jejich hrozné hříchy, mezi které patřilo obětování dětí modlám pohanských bohů.

Země byla rozdělena mezi Izraelské kmeny. Bůh splnil druhý slib, který dal Abrahamovi, že jeho potomkům dá do dědictví kanaanskou zemi. Jozue zemřel a zemřela i jeho generace. Izraelci přestávají učit své děti o Bohu. Nastupila generace lidí, která neznala Boha. Každý dělal to, co považoval za správné. Izraelci porušovali smlouvu, kterou uzavřeli s Bohem a která byla podmínkou pro jejich setrvání v zaslíbené zemi. Izraelci přejímali uctívání pohanských bohů a míchali je s uctíváním Boha Izraele. Bůh jim odejmul svou ochranu a trpěli pod útlakem okolních národů. V časech největší tísně a národního ohrožení, kdy se Izraelci obraceli k Bohu o pomoc, Bůh povolával soudce, kteří soudili Izrael a vedli jej v národně osvobozeneckém boji proti utlačovatelům. Mezi nejznámější z nich z umění a literatury patří zřejmě Samson.

Posledním soudcem byl prorok Samuel. Izraelci po něm chtěli, aby jim dal krále, jako tomu bylo u okolních národů, čímž odmítli Boha jako svého krále. Bůh je prostřednictvím Saula varoval před důsledky, ale Izraelci trvali na tom, že chtějí krále. Bůh jim vybral za krále bejamínce Saula, který odpovídal jejich lidským představám o králi. Saul po celou dobu své vlády válčil s okolními nepřátelskými národy. Dokud poslouchal Boha, který promlouval prostřednictvím proroka Samuela, Bůh mu pomáhal a Izrael ochraňoval. Když však porušoval Boží zákon, Bůh ho jako krále odmítl a poslal Samuela do domu Jišaje Betlémského, aby pomazal za krále jeho syna.

VI.

Doba od povolání Davida do povolání Malachiáše

Jišaj Betlémský z kmene Judy měl 8 synů. Jeden po druhém předstupovali před Samuela:

1 Samuelova 16:6 Když se dostavili a on spatřil Elíaba, řekl si: "Jistě tu stojí před Hospodinem jeho pomazaný." **7** Hospodin však Samuelovi řekl: "Nehleď na jeho vzhled ani na jeho vysokou postavu, neboť já jsem ho zamítl. Nejde o to, nač se dívá člověk. Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce." (EB)

Předstoupilo 7 starších synů, ale Bůh nevyvolil žádného z nich. Zbýval nejmladší syn David, který pásal stádo ovcí. Když přišel Bůh, sdělil Samueleovi, aby ho pomazal za krále. Bůh si ho vybral, protože viděl, co je v jeho srdci. Davidův charakter, člověka, který plně důvěřuje a spoléhá na Boha se záhy projevil před očima celého Izraele. Úhlavní nepřítel Izraelců – Pelištejci - vytáhli do boje proti Izraeli. Obě armády se utábořily proti sobě. V Saulově armádě byli 3 nejstarší Jišajovi synové:

1 Samuelova 17:4 I vycházel z pelištejských šiků soubojový zápasník jménem Goliáš z Gatu, vysoký šest loket a jednu píd'. **5** Na hlavě měl bronzovou přilbu a byl oděn do šupinatého pancíře; váha pancíře byla pět tisíc šekelů bronzu. **6** Na nohou měl bronzové holenice a na ramenou

bronzový oštěp. 7 Násada jeho kopí byla jako tkalcovské vratidlo a hrot jeho kopí vážil šest set šekelů železa. Před ním chodíval štítonoš. 8 Goliáš stával a volal na izraelské řady. Říkal jim: "Proč vycházíte a řadíte se k bitvě? Což nejsem já Pelištejec a vy služebníci Saulovi? Vyberte si někoho, ať ke mně sestoupí. 9 Když mě v boji přemůže a zabije mě, budeme vašimi otroky. Avšak jestliže já přemohu jeho a zabiji ho, budete vy našimi otroky a budete nám sloužit." 10 A Pelištejec dodával: "Dneska jsem potupil izraelské řady. Vydejte mi někoho a budeme spolu bojovat." 11 Kdykoli Saul a celý Izrael slyšeli tato Pelištejcova slova, děsili se a velice se báli. (EB)

Jišaj poslal Davida, aby donesl bratrům jídlo. David přišel k vojsku a slyšel, jak Goliáš tupí Izraele a hned se podujal, že s Goliášem půjde bojovat:

1 Samuelova 17:32 David Saulovi řekl: "Člověk nesmí klesat na mysli. Tvůj služebník půjde s tím Pelištejcem bojovat." 33 Saul Davidovi odvětil: "Nemůžeš jít proti tomu Pelištejci a bojovat s ním. Jsi přece mladíček, kdežto on je bojovník od mládí." 34 David řekl Saulovi: "Tvůj služebník byl pastýřem ovcí svého otce. Když přišel lev anebo medvěd, aby odnesl ze stáda ovci, 35 hnal jsem se za ním a bil jsem ho a vyrval mu ji z tlamy. Když se proti mně postavil, chytil jsem ho za dolní čelist a bil jsem ho, až jsem ho usmrtil. 36 Tvůj služebník ubil jak lva, tak medvěda. A tomu neobřezanému Pelištejci se povede jako jednomu z nich, protože potupil řady živého Boha." 37 A David dodal: "Hospodin, který mě vytrhl ze spárů lva a medvěda, ten mě vytrhne i ze spárů tohoto Pelištejce." Saul tedy Davidovi řekl: "Jdi; Hospodin buď s tebou!" (EB)

1 Samuelova 17:43 Pelištejec na Davida pokřikoval: "Copak jsem pes, že na mě jdeš s holí?" A Pelištejec zlořečil Davidovi skrze své bohy. 44 Pokřikoval na Davida: "Pojď ke mně, ať vydám tvé tělo nebeskému ptactvu a polnímu zvířectvu." 45 Ale David Pelištejci odpověděl: "Ty jdeš proti mně s mečem, kopím a oštěpem, já však jdu proti tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských řad, kterého jsi potupil. 46 Ještě dnes mi tě Hospodin vydá do rukou. Zabiji tě a srazím ti hlavu. Ještě dnes vydám mrtvoly z pelištejského tábora nebeskému ptactvu a zemské zvěři. Celý svět pozná, že při Izraeli stojí Bůh. 47 A celé toto shromáždění pozná, že Hospodin nezachraňuje mečem a kopím. Vždyť boj je Hospodinův. On vás vydá do našich rukou." 48 Když Pelištejec vykročil a přibližoval se k Davidovi, David rychle vyběhl z řady proti Pelištejci. 49 David sáhl rukou do mošny, vzal odtud kámen, vymrštil jej z praku a zasáhl Pelištejce do čela. Kámen mu prorazil čelo a on se skácel tváří k zemi. 50 Tak zdolal David Pelištejce prakem a kamenem, zasáhl Pelištejce a usmrtil ho, aniž měl v ruce meč.

Srovnáním fyzických kvalit bylo zřejmé, že David neměl žádnou šanci proti Goliášovi. David byl mladíček a pastýř ovcí. Goliáš byl obrovitě postavy, byl to válečník a soubojový zápasník. David měl v ruce pastýřskou hůl a prak. Goliáš měl na sobě brnění a byl ozbrojen mečem, kopím a oštěpem. Byl David náboženský fanatik nebo blázen? Nikoliv. Byl to muž podle Božího srdce.

Saul ustanovil Davida za velitele nad bojovníky a Bůh byl s Davidem. Vojenské úspěchy Davida a jeho sláva v Izraeli způsobily, že Saul na Davida žárlil. Také se obával o svůj trůn a nástupnictví svého syna. Posílal Davida do nebezpečných akcí, aby ho nepřátele zabili, což se jim však nepodařilo. Udělal z Davida svého zetě, ale s postranním úmyslem jej zabít. Uspořádal na něj celonárodní štvanici. Saulovi lidé a vojáci pátrali po Davidovi, aby ho zabili. David se léta skrýval na různých místech, hlavně v jeskyních, v horách a dokonce i u svých úhlavních nepřátel Pelištejců. Vždycky se našel někdo, kdo v touze po odměně nebo z obavy před Saulem nahlásil Saulovi, kde se David skrývá. David měl několikrát příležitost Saula zabít, ale ani jednou na něj nevztáhl ruku, protože to byl král Izraele. Davidova situace však byla zoufalá:

1 Samuelova 24:9 Potom vstal i David, vyšel z jeskyně a volal za Saulem: "Králi, můj pane!" Saul se ohlédl. David padl na kolena tváří k zemi a klaněl se. 10 David Saulovi řekl: "Proč posloucháš

lidské řeči, že David usiluje o tvou zkázu? **11** Hle, na vlastní oči dnes vidíš, že tě dnes v jeskyni vydal Hospodin do mých rukou. Říkali, abych tě zabil. Já jsem tě však ušetřil. Řekl jsem: Na svého pána nevztáhnou ruku. Je to přece Hospodinův pomazaný. **12** Pohleď, můj otče! Pohleď na cíp svého pláště v mé ruce. Odřízl jsem cíp tvého pláště a nezabil jsem tě. Uvaž a pohleď, že na mé ruce nelpí žádné zlo ani nevěrnost. Já jsem se proti tobě neprohřešil, ale ty mi ukládáš o život, chceš mi jej vzít. **13** Ať nás rozsoudí Hospodin. Ať Hospodin vykoná nad tebou pomstu za mne. Má ruka však proti tobě nebude. **14** Jak praví dávné přísloví: »Svévole pochází od svévolníků, ale má ruka proti tobě nebude.« **15** Proti komu vytáhl izraelský král? Koho pronásleduješ? Mrtvého psa, pouhou blechu! **16** Ať Hospodin vede mou při a rozsoudí nás. Ať přihlédne a rozhodne můj spor a svým rozsudkem mě vysvobodí z tvých rukou." **17** Když David přestal k Saulovi takto mluvit, Saul zvolal: "Což to není tvůj hlas, můj synu Davide?" A Saul se dal do hlasitého pláče. **18** Pak Davidovi řekl: "Jsi spravedlivější než já. Ty mi odplácíš dobrým, ale já jsem ti odplácel zlým. **19** Dals mi to dnes najevo, když jsi mi prokázal dobro. Hospodin mě vydal do tvých rukou, ale tys mě nezabil. **20** Kdypak někdo najde svého nepřítele a nechá ho odejít v dobrém? Kéž tě Hospodin odmění dobrým za to, cos mi dnes učinil! **21** Věřu, teď už vím, že kralovat budeš určitě ty. ... (EB)

Až do své smrti však Saul nepřestával pronásledovat Davida a usilovat o jeho život. David si nikdy nemohl být jistý svým životem. Jediný na koho spoléhal byl Bůh, na kterého se obracel svými prosbami i v písních - žalmech, které složil:

Žalmy 59:1 Pro předního zpěváka, jako: "Nevyhlazuj!" Davidův, pamětní zápis, když Saul dal střežit dům, aby ho usmrtil. **2** Vysvobod' mě od mých nepřátel, můj Bože, buď mi hradem proti útočníkům. **3** Vysvobod' mě od těch, kdo páchají ničemností, zachraň mě před těmi, kdo prolévají krev. **4** Hle, jak nástrahy mi strojí, mocní srocují se proti mně, ne snad pro nevěrnost nebo můj hřích, Hospodine, **5** sbíhají se, aby zakročili, ne však kvůli nepravosti. Vzbud' se, pojď mi vstříc a pohleď! **6** Hospodine, Bože zástupů, ty jsi Bůh Izraele. Procitni a ztrestej všechny pronárody, neměj slitování s nikým, kdo by věrolomně páchal ničemností. **7** K večeru se navracejí, skučí jako psi a pobíhají kolem města. **8** Hle, co chrlí jejich ústa! Mezi jejich rty jsou meče, že prý: "Kdo to slyší?" **9** Ty se jim však, Hospodine, směješ, všechny pronárody jsou ti k smíchu. **10** Moje sílo, budu se tě držet! Bůh je přece hrad můj nedobytný. **11** Bůh můj milosrdný jde přede mnou, Bůh mi dá, že spatřím pád těch, kdo proti mně sočí. **12** Jen je nepobíjej, aby můj lid nezapomněl; rozežen je mocí svou a sraz je, ty jsi náš štít, Panovníku! **13** Hříchem svých úst, slovem svých rtů, vlastní pýchou ať jsou polapeni za kletbu a za lež, které vyřkli. **14** Skoncuj v rozhořčení, skoncuji s nimi, ať poznají, že Bůh vládne v Jákobovi i v dálavách země! **15** K večeru se navracejí, skučí jako psi a pobíhají kolem města. **16** Za potravou sem a tam se honí, když se nenasytí, zůstávají přes noc. **17** Já však budu zpívat o tvé síle, nad tvým milosrdenstvím hned zrána budu plesat. Vždyť ses mi stal nedobytným hradem, útočištěm v den soužení mého. **18** Moje sílo, o tobě chci žalmy zpívat. Bůh je přece hrad můj nedobytný, Bůh můj milosrdný. (EB)

Boží dobrota a milosrdenství je opěvována Davidem asi v nejznámějším z jeho žalmů:

Žalmy 23:1 Žalm Davidův. Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. **2** Dopřává mi odpočívát na travnatých nivách, vodí mě na klidná místa u vod, **3** naživu mě udržuje, stezkou spravedlnosti mě vede pro své jméno. **4** I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty. Tvoje berla a tvá hůl mě potěšují. **5** Prostíráš mi stůl před zraky protivníků, hlavu mi olejem potíráš, kalich mi po okraj plníš. **6** Ano, dobrota a milosrdenství provázet mě budou všemi dny mého žití. Do Hospodinova domu se budu vracet do nejdelších časů. (EB)

Saul byl těžce raněn v boji proti Pelištejcům a umřel vlastní rukou. David se nejdříve stal králem v Judském Chebronu nad Judou a později v Jeruzalémě nad celým Izraelem. Dokud spoléhal na Boha jednal spravedlivě, žádný nepřítel před ním neobstál. V pozdějším období své vlády se však dopustil tragických jednání, pro které pozbyl morální kredit v Izraeli a přestože činil pokání ze

svých hříchů, až do konce života ho stíhala jedna rána za druhou. David představuje ideál krále podle Božího srdce, ale i on je hříšný člověk, který potřebuje Boží milost.

Po Davidovi se stal králem jeho syn Šalomoun, který prosil Boha o moudrost a Bůh mu ji dal. Za jeho vlády dosáhl Izrael mocenského, územního a ekonomického vrcholu. Jeho moudrost byla příslovečná v tehdejší světě. Ve 4. roce jeho vlády (cca v roce 966 před Kristem) byla zahájena stavba Božího chrámu v Jeruzalémě na hoře Mórija, kde před cca 1000 lety Abrahám byl připraven obětovat svého syna Izáka a kde o cca 1000 let Bůh obětoval Svého Syna Ježíše Krista za hříchy lidstva. Šalomoun napsal knihu Přísloví a knihu Kazatel, do kterých se promítla jeho moudrost a životní zkušenost. Šalomoun však v pozdním věku miloval více lidí, než Boha a začal uctívat cizí bohy. Bůh rozhodl, že jeho potomek nebude mít celé království.

Za vlády jeho syna Rechabeáma se od něj odtrhlo 10 severních Izraelských kmenů a vytvořilo Izraelské království. V Rechabeámově Judském království zůstal pouze kmen Judy, jehož součástí se stal i kmen Benjamín.

Hned první Izraelský král Jarobeám postavil v Izraeli modly egyptských bohů – zlaté býčky - a svedl Izraelce k modloslužbě:

1 Královská 12:28 Král se poradil a dal udělat dva zlaté býčky a řekl lidu: "Už jste se dost nachodili do Jeruzaléma. Zde jsou tvoji bohové, Izraeli, kteří tě vyvedli z egyptské země!" **29** Jednoho býčka postavil v Bét-elu a druhého dal do Danu. **30** To svádělo lid k hříchu. Lid chodíval za jedním z nich až do Danu. (EB)

V 200 leté historii Izraelského království se vystřídalo 20 králů a všichni následovali příkladu Jarobeáma. Do této doby spadá působení řady proroků. Nejvýznamnějším z proroků, kteří prorokovali v Izraeli byl Elijáš, kterého si vzal Bůh k sobě:

2 Královská 2:9 A stalo se, jak přešli, že Elijáš řekl Elíšovi: "Požádej, co mám pro tebe udělat, dříve než budu od tebe vzat." Elíša řekl: "Ať je na mně dvojnásobný díl tvého ducha!" **10** Elijáš mu řekl: "Těžkou věc si žádáš. Jestliže mě uvidíš, až budu od tebe brán, stane se ti tak. Jestliže ne, nestane se." **11** Pak šli dál a rozmlouvali. A hle, ohnivý vůz s ohnivými koni je od sebe odloučil a Elijáš vystupoval ve vichru do nebe. (EB)

Posledním z Izraelských králů byl Hóšea, který zavraždil předchozího krále. V roce 721 před Kristem nastává z rukou Asyřanů definitivní konec Izraelského království a konec národní pospolitosti 10 Izraelských kmenů, což byl v souladu s proroctvími Boží trest za nedodržování smlouvy s Bohem ze strany Izraele. Nejenom, že uctívali cizí bohy, ale jejich modlám obětovali i svoje děti.

Jeden Hóšea, který byl rovněž zván jménem Jozue, přivedl Izraelce do zaslíbené země. Tento Hóšea, jehož jméno znamená v hebrejštině záchránce přivodil definitivní konec potomkům 10 Izraelských kmenů.

V Judské království na tom bylo lépe a trvalo déle, protože mu vládli i spravedliví králové, např. Ása, Jóšafat, Chizkijáš, Jóšijáš, ale i zde vládla řada špatných králů, kteří sváděli lidi k uctívání model. Řada proroků prorokovala v Judsku a varovala Judu, aby se obrátil zpět k Bohu. Mezi nejvýznamnější z nich patřili prorok Izajáš a Jeremiáš. Judské království se zcela dostalo pod nadvládu Babylonského krále Nebuchadnezzara II., který odvedl Judské obyvatelstvo v několika vlnách do zajetí a nechal zničit Jeruzalém i s jeho chrámem v roce 586 před Kristem, což byl v souladu s proroctvími Boží trest za nedodržování smlouvy s Bohem ze strany Judy.

V roce 539 před Kristem byla Babylonská říše zničena Médy a Peršany pod vedením krále Kýra a král Kýros podle cca 160 starého proroctví proroka Izajáše (Isaiah 44:28, 45:1-6, 13), propustil Judské přesídlence ze zajetí a pověřil je postavením chrámu v Jeruzalémě:

Ezdráš 1:2 "Toto praví Kýros, král perský: »Hospodin, Bůh nebes, mi dal všechna království země. Pověřil mě, abych mu vybudoval dům v Jeruzalémě, který je v Judsku. **3** Kdokoli z vás, ze všeho jeho lidu - Bůh buď s ním - se může vydat na cestu do Jeruzaléma, který je v Judsku, a stavět dům Hospodina, Boha Izraele, toho Boha, který je v Jeruzalémě. **4** Každého, kdo zůstal na kterémkoli místě jako host, nechť podpoří místní obyvatelé stříbrem a zlatem, majetkem a dobyt看em spolu s dobrovolnými obětmi pro Boží dům v Jeruzalémě.«" **5** Tu se vydali na cestu představitelé judských a benjamínských rodů, kněží a levité, všichni, jejichž ducha probudil Bůh, aby stavěli Hospodinův dům v Jeruzalémě. (EB)

Pouze malá část Židů se vrátila do Judska a po velkých problémech ze strany okolních nepřátelských národů a dlouhé době se jim podařilo s Boží pomocí postavit nový chrám a obnovit uctívání Boha. Židé se však neobrátili celým srdcem k Bohu a Bůh jim z tohoto důvodu neželhal.

Poslední kapitola poslední knihy SZ, knihy Malachiaš, obsahuje jedno z mnoha proroctví SZ o budoucím příchodu Mesiáše (pomazaného) – krále a spasitele a posla nové smlouvy Židům:

Malachiaš 3:1 "Hle, posílám svého posla, aby připravil přede mnou cestu. I vstoupí nenadále do svého chrámu Pán, kterého hledáte, posel smlouvy, po němž toužíte. Opravdu přijde, praví Hospodin zástupů. **2** Kdo však snese den jeho příchodu? Kdo obstojí, až se on ukáže? Bude jako oheň taviče, jako louh těch, kdo bělí plátno. (EB)

Dva ze tří slibů, které dal Bůh Abrahamovi byly ve fyzickém smyslu ve SZ době splněny. Z Abrahámových potomků byl velký národ a Bůh jim dal zaslíbenou zemi do dědictví a uzavřel s nimi smlouvu prostřednictvím Mojžíše. Abrahamovi potomci však smlouvu s Bohem neplnili a tomu odpovídala i jejich situace v době, kdy byla dopsaná poslední kniha SZ. Následovalo cca 400 let Božího mlčení. Židé žili pod nadvládou Peršanů, kterou následně vystřídala nadvláda Řeků.

VII. ***Doba Ježíše***

Uplynulo 400 let. Judsko bylo provincií Římské říše a vládl zde Židy nenáviděný Edómece Herodes. Dle Danielova proroctví nastala doba 4. království, ve které měl přijít od Boha Mesiáš. Židé byli plni očekávání jeho příchodů. Věřili, že Mesiáš bude králem jako byl David. Vyžene Římany a obnoví politické Království Izraele. Na scénu vystupovali falešní mesiášové, kteří strhávali lidi do vzpour proti římské moci, jež končily krveprolitím. A tehdy se v judském Betlémě narodil z panny Marie Ježíš. Tak na svět přišel potomek ženy, o kterém Bůh v edenské zahradě řekl, že rozdrtí d'áblu hlavu a d'ábel mu rozdrtí patu. Jeho Bohem slíbené narození na svět bylo stejně zázračné, jako Bohem slíbené narození Izáka Abrahamovi a Sáře ve věku 100 a 90 let, kdy již nemohli mít děti. Narození nového krále bylo očekáváno na celém východě, kde žili potomci Izraelců a Židů, kteří tam byli rozprášeni v době asyrské a babylonské nadvlády světa. Jeho narození doprovázel astrologický úkaz – jasná hvězda. Moudří muži z východu viděli jeho hvězdu a sledovali ji až do Jeruzaléma, kde se dotazovali na nového krále. To znepokojilo chorobně podezřavého krále Heroda, který se s nikým nechtěl dělit o trůn. Od znalců Písma zjistil, že očekávaný král se měl narodit v Betlémě. Poslal tam mudrce s tím, aby mu podali zprávu až ho najdou. Mudrci našli Ježíše, poklonili se mu jako králi a dali mu dary jako králi. Varování Bohem se vrátili do své země jinou cestou. Král Herodes zuřil. Poslal vojáky do Betléma, aby povraždili všechny chlapce ve věku do dvou let. Ježíšovi hrozila smrt, podobně jako kdysi hrozila smrt

Mojžíšovi, když egyptský faraón přikázal vraždit Izraelské chlapce. Bůh varoval Josefa, manžela Marie, aby vzal Marii a dítě a odešli do Egypta. Josef, Marie a Ježíš odešli do Egypta, neboť Ježíšovi hrozila smrt, podobně jako kdysi odešel do Egypta Jákob a jeho rodina, neboť v jejich zemi jim hrozila smrt. Poté, co zemřel Herodes a všichni ti, kteří usilovali o Ježíšův život, Bůh je povolal zpět ze země, ve které se skrývali, podobně jako Bůh kdysi povolal Mojžíše zpět ze země, ve které se skrýval, protože ti, kdo usilovali o jeho život byli mrtví. Josef, Marie a Ježíš se usadili v Galilejském Nazaretu severně od Judska. Ježíš se vyučil tesařem. Jeho matka Marie byla potomkem Abraháma, Izáka, Jákoba, Judy a Davida. Její manžel Josef byl rovněž potomkem těchto předků. Po matce byl Ježíš z rodu krále Davida, ze kterého měl přijít Mesiáš. Jeho jméno v hebrejštině bylo totéž co Jozue, dávný vůdce Izraelců do zaslíbené země. Do 30 let jeho života takřka nikdo z Židů netušil, že Ježíš je Bohem slíbeným a ve SZ prorokovaným Mesiášem. Všechno změnil poslední 3 roky jeho života. Ježíš byl pokřtěn v řece Jordánu svým bratrancem Janem Křtitelem, kterého Bůh poslal, aby připravil srdce lidí na příchod Mesiáše. Po svém křtu Ježíš odešel do Judské pustiny, kde se 40 dnů postil. V té době byl pokoušen ďáblem, jako kdysi byla pokoušena Eva, ale na ďáblova pokušení odpověděl slovy Písma. Poté začal veřejně učit, že se přiblížilo království nebeské. Povolal 12 učedníků - apoštolů, aby ho následovali, což odpovídalo 12 synům Jákobovým a 12 kmenům Izraelským. Procházel krajinou, učil čistou morálku, rizí uctívání Boha a konal zázraky – uzdravoval slepé, chromé, křísil mrtvé, sytil tisícové davy lidí z malého množství jídla. Svým učením a zázraky strhl na sebe pozornost Židů. Když se ho však chtěli zmocnit a prohlásit ho za krále, odmítl to. Tvrdě kritizoval pokrytectví náboženských vůdců Židů, kteří svými lidskými tradicemi rušili Boží Slovo. Tím si je znepřátelil a oni hledali proti němu záminku, jak se ho zbavit. Jeho bratři – synové Marie a Josefa v něj nevěřili. V jeho vesnici Nazretu, kde vyrostl a kde jej lidé znali, v něj nevěřili. Učil lidi, že mají dávat Bohu na první místo ve svých životech a usilovat o dobro všech lidí. Učil je, že mají problém hříchu a on je přišel zachránit. Věděl, že bude muset trpět a zemřít hroznou smrtí na kříži, aby vzal na sebe trest za hříchy všech lidí věrných Bohu od doby Adama až do skončení fyzického světa a zažíval kvůli tomu úzkost. vzdal své nebeské slávy a stal se podobným lidem, aby mohl pomoci svým hříchem zotročeným bratrům podobně jako se kdysi Mojžíš vzdal slávy faraónova domu, aby mohl pomoci svým zotročeným bratrům a stal se podobným svým bratrům. Oni byly svým původem pastýři ovcí. Ježíš byl rovněž pastýřem ale lidských duší. Ježíš prorokoval zničení Jeruzalemského chrámu. Prorokoval vlastní smrt a vzkříšení. Jeho vlastní apoštolové mu nevěřili. Jeho apoštol Jidáš ho zradil a zaprodal náboženským vůdcům za cenu otroka, podobně jako Juda, kdysi navrhl svým bratrům prodat Josefa jako otroka. Ježíš byl rovněž nenáviděn od svých bratrů podle těla – Židů, podobně jako byl kdysi Josef nenáviděn od svých bratrů. Nepřátelé se Ježíše zmocnili potají a v noci, neboť za denního světla se na něj neodvážili, protože se báli lidu:

Matouš 26:37 Vzal s sebou Petra a oba syny Zebedeovy; tu na něho padl zármutek a úzkost. **38** Tehdy jim řekl: "Má duše je smutná až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou!" **39** Poodešel od nich, padl tváří k zemi a modlil se: "Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš." **40** Potom přišel k učedníkům a zastihl je v spánku. Řekl Petrovi: "To jste nemohli jedinou hodinu bdít se mnou? **41** Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení. Váš duch je odhodlán, ale tělo slabé." **42** Odešel podruhé a modlil se: "Otče můj, není-li možné, aby mne tento kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle." **43** A když se vrátil, zastihl je opět spící; nemohli oči udržet. **44** Nechal je, zase odešel a potřetí se modlil stejnými slovy. **45** Potom přišel k učedníkům a řekl jim: "Ještě spíte a odpočíváte? Hle, přiblížila se hodina, a Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků. **46** Vstaňte, pojďme! Hle, přiblížil se ten, který mě zrazuje!" **47** Ještě ani nedomluvil a přišel Jidáš, jeden z dvanácti. Velekněží a starší s ním poslali zástup, ozbrojený meči a holemi. **48** Jeho zrádce s nimi domluvil znamení: "Koho políbím, ten to je; toho zatkněte." **49** A hned přistoupil k Ježíšovi a řekl: "Bud' zdrav, Místře", a políbil ho. **50** Ježíš mu odpověděl: "Příteli, konej svůj úkol!" Tu přistoupili k Ježíšovi, vztáhli na něho ruce a zmocnili se ho. (EB)

Po jeho zatčení se jeho učedníci rozutekli. Jeho nepřátele ho v průběhu noci narychlo odsoudili k smrti. Jeho proviněním nebylo to co udělal, ale to, že se vydával za Mesiáše. Náboženští vůdci takového Mesiáše nechtěli. Chtěli politického krále, se kterým by oni vládli. Za několik hodin měl nastat nejvýznamnější židovský svátek roku Pasach, kdy si Židé obětováním beránka bez vady a jeho snědáním připomínali, jak Bůh zachránil jejich prvorozené v Egyptě předtím, než je osvobodil z egyptského otroctví. Podmínkou tehdy bylo, že krví beránka mají být potřeny veřeje jejich domů, že beránkovi nesmí být zlomena kost, že ho mají sníst ve chvatu a být připraveni k okamžitému odchodu z Egypta.

S ohledem na svátky, římský prokurátor v Judsku, Pilát Pontský Židům dle zvyku nabídl, že propustí na svobodu jednoho vězně a dal jim možnost, ať si vyberou, zda to bude Ježíš nebo vrah Barabáš. Velekněží a starší však přiměli zástup, aby si vyžádali Barabáše, a Ježíše zahubili. Pilát vydírali, aby dal Ježíše ukřižovat, protože se vydával za krále a pokud ho neukřižuje není přítelem římského císaře. Židé odmítli Ježíše jako svého krále, raději chtěli za krále člověka podle svého gusta, podobně jako kdysi jejich otcové v době proroka Samuela odmítli Boha za krále a chtěli lidského krále, který bude odpovídat jejich představám. Pilát na Ježíši neshledal vinu, přesto ho odsoudil k smrti. Dal ho zbičovat. Již tento fyzický trest řada lidí nepřežila. Pilát vydal Ježíše Židům k ukřižování. Nesl si kříž, na kterém měl být obětován na místo zvané Golgota – lebka na stejnou horu nedaleko chrámu, kam si před cca 2000 lety nesl dřevo Izák, aby byl na něm obětován. Zde jej přibili na kříž. Posmívali se mu. V poledne nastala temnota na 3 hodiny, podobně jako kdysi Bůh ranil Egypt temnotou na 3 dny, aby faraón propustil Izrael z fyzického otroctví. Ježíš však přišel vysvobodit Izrael z duchovního otroctví hříchu. Byl Božím beránkem, který byl obětován za hříchy všech lidí. Miloval Boha a bližní. To učil, v souladu s tím žil a v souladu s tím i zemřel. Římský vojak mu probodl kopím bok a vytekla z něj krev a voda. Byl mrtev. Dvěma zločincům, kteří byli ukřižováni spolu s ním byly zlomeny kosti, aby rychleji zemřeli. Ježíše pohřbili ho v novém hrobě vytesaném ve skále a ke vchodu přivalili velký kámen. Jeho hrob hlídali vojáci. Třetího dne byl jeho hrob prázdný.

Smrt je trestem za hřích. Ježíš byl nevinný. Smrt ho nemohla držet ve své moci. Vstal z mrtvých. Ukázal se v soukromí svým učedníkům, kteří se schovávali ze strachu před Židy a oni v něj uvěřili podobně jako se kdysi ukázal v soukromí svým bratrům Josef a oni uvěřili, že je to jejich bratr. Byla mu dána veškerá moc na nebi i na zemi a on poslal své apoštoly, aby hlásali záchranu před smrtí v jeho jménu lidem v celém světě, podobně jako kdysi Josefovi byla dána veškerá moc v Egyptě a poslal své bratry se zprávou ke svému otci, co má udělat, aby on i jeho rodina byli zachráněni před smrtí.

Před zraky apoštolů byl vzat do nebe, podobě jako kdysi Eliáš byl vzat do nebe před zrakem svého učedníka Eliši. Vystoupil k Bohu Otci do nebeské svatyně jako pravý velekněz, který přinesl oběť za hříchy platnou jednou provždy. Usedl po pravici Boží a odtud panuje jako Král v srdcích lidí, kteří ho přijali.

O dni Letnic poslal apoštolům Ducha Svatého, který jim dal moc konat zázraky na potvrzení pravdivosti jimi hlášaného evangelia, dobré zprávy, že se naplnila prorocství SZ proroků o příchodu Mesiáše a že každý kdo vyzývá Jeho jméno bude zachráněn. Tím Mesiášem je Ježíš, který zemřel na kříži a vstal z mrtvých, čehož oni byli svědky. Hned v první den na 3000 zbožných Židů uvěřilo v Ježíše jako svého Pána a Mesiáše a učinilo pokání z toho, že ho dali ukřižovat, podobně jako kdysi Josefovi bratři učinili pokání ze svého hříchu proti Josefovi.

Tito Židé udělali to, co jim apoštol Petr řekl, že mají udělat, aby byli zachráněni. Tím uzavřel každý z nich s Bohem Novou Smlouvu, jejímž prostředníkem je Ježíš. Tak se o svátku Letnic (svátku sklizně) stali první sklizní pro Pána Ježíše Krista. Následně bylo hlášáno evangelium pohanům a mnozí z nich se obrátili k Ježíši. Spasení lidé představují duchovní národ

Izraele, jejichž praotcem je podle víry Abraham.

Závěr

Ježíš byl jediným spravedlivým, jako byl kdysi Noé. Poslušným Bohu, jako byl kdysi Abraham. Obětovaným nevinným a milovaným synem, jako byl kdysi Izák. Nevinně trpícím, jako byl kdysi Jób. Pastýřem, který porazil mocného nepřítele, jako kdysi David. Je Zachráncem světa, jako byl kdysi Josef. Veleknězem, jako byl kdysi Áron. Je Králem, jako byl kdysi David. Prostředníkem smlouvy s Bohem, jako byl kdysi Mojžíš. Vede Boží lid do zaslíbené země, jako kdysi Jozue. Svou věčnou obětí a zmrtvýchvstáním rozdrtil Ježíš ďáblovi hlavu. Ďábel už není Pánem a nemá moc nad lidmi, včetně moci smrti, kteří přijali za svého Pána Ježíše Krista. Ježíš je potomkem, o kterém Bůh slíbil Abrahamovi, že v něm dojdou požehnání všechny rodiny světa a naplněním třetího slibu, který dal Bůh Abrahamovi. Ježíš naplnil proctví SZ. Ježíš je Bohem a Spasitelem.

Skrze Adama a Evu vstoupil do světa hřích. Skrze Ježíše vstoupila do světa spása z hříchů. Na spasené lidi již Bůh nehledí jako na hříšníky, protože byli zaoděni Kristem, díky Jeho oběti.

Poselstvím Bible je, že Ježíš je Božím Spasitelem zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých a nabízí každému člověku záchranu před věčným trestem za jeho hříchy, který přijde v den posledního soudu. Jeho prostřednictvím má přístup do Boží nebeské svatyně každý jím spasený člověk.

Ježíš má moc zachránit člověka, který má víru jako Noé, Abraham, Izák, Josef, Jób, Mojžíš, či David, před nadcházejícím soudem, jež přijde jak za dnů Noe, bez jakýchkoliv vnějších znamení. V onen den Bůh bude soudit všechny lidi. Před Ježíšem poklekne každé koleno a každý jazyk vyzná, že Ježíš Kristus je Pán, podobně jako kdysi lidé poklekl před Josefem, jako Pánem Egypta.

V onen den se fyzický vesmír žářem rozplyne. V onen den začne věčnost. Pro toho, kdo neposlechne Boha, věčnost v oddělení od Boha. Pro toho, kdo poslechne Boha, věčnost s Bohem v Jeho nebeském příbytku – duchovní zaslíbené zemi - kde bude mít společenství s Bohem, jako kdysi první lidé, a kde nebude nic zlého, ani žádná bolest a kde se Bůh postará o všechny potřeby lidí:

Zjevení Janovo 21:1 A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. **2** A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. **3** A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: "Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, **4** a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žal ani nářku ani bolesti už nebude - neboť co bylo, pominulo." **5** Ten, který seděl na trůnu, řekl: "Hle, všechno tvořím nové." A řekl: "Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá." **6** A dodal: "Již se vyplnila. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Tomu, kdo žízní, dám napít zadarmo z pramene vody živé. **7** Kdo zvítězí, dostane toto vše; já mu budu Bohem a on mi bude synem. **8** Avšak zbabělci, nevěrní, nečistí, vrahové, cizoložníci, zaklínači, modláři a všichni lháři najdou svůj úděl v jezeře, kde hoří oheň a síra. To je ta druhá smrt." (EB)

Děkuji Vám za pozornost.

B 05.01.2013

RH